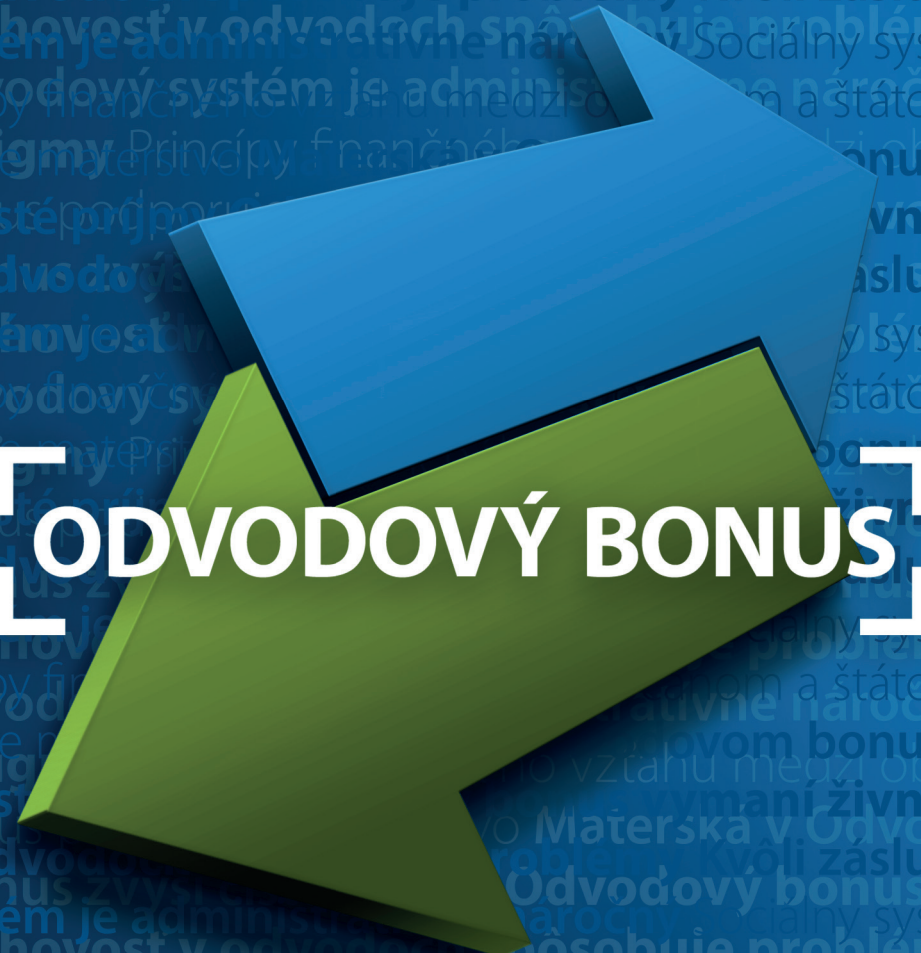


[ODVODOVÝ BONUS]

ODVODOVÝ BONUS



ODVODOVÝ BONUS | Február 2018

Obsah

1.	Prečo potrebujeme Odvodový bonus	8
2.	Zmena paradigmy	22
3.	Čo je to Odvodový bonus?	30
4.	Výhody Odvodového bonusu	38
4.1	Odvodový bonus pomôže znevýhodneným zamestnať sa	40
4.2	Odvodový bonus podporuje materstvo	41
4.3	Materská v Odvodovom bonuse motivuje vzdelávať sa a pracovať	43
4.4	Odvodový bonus podporuje študentov	44
4.5	Odvodový bonus zjednodušuje život	44
4.6	Odvodový bonus zvýši čisté príjmy	45
4.7	Odvodový bonus vymaní živnostníkov z pasce chudoby	46
4.8	Odvodový bonus je sociálnejší než súčasný systém	47
5.	Dopady na jednotlivé sociálne skupiny	50
6.	Dopady na verejné financie	60
7.	Prechodné obdobia a realizácia OB	66
8.	Často kladené otázky, aj kritické komentáre	72



Slovensko potrebuje Odvodový bonus

Dnešný systém daní a odvodov je hyperkomplikovaný, nespravodlivý a plný byrokracie. Platíme jedny z najvyšších odvodov na svete. Zle nastavený systém sociálnych dávok drží znevýhodnených zamestnancov v pasci chudoby. Budúcich chudákov robíme aj zo živnostníkov. Okrem toho čelíme demografickej kríze, ktorá má potenciál naše verejné financie raz pochovať. Napriek tomu nezmyselne nastavený systém trestá snahu založiť si rodinu.

Odvodový bonus rieši najpálčivejšie problémy našej spoločnosti. Nezmyselný a nefunkčný guláš pravidiel nahradzame jednoduchým, funkčným a spravodlivým systémom.

Zavedením Odvodového bonusu sa odvodové zaťaženie zníži a čistý príjem väčšiny obyvateľstva bude vyšší ako dnes. Podporujeme materstvo aj študentov. Odvodový bonus je náš „sociálny balíček“ pre občanov Slovenska.

Veríme, že po prečítaní tejto brožúry sa aj vy stanete fanúšikmi Odvodového bonusu.

Peter Cmorej



***Prečo potrebujeme
Odvodový bonus***



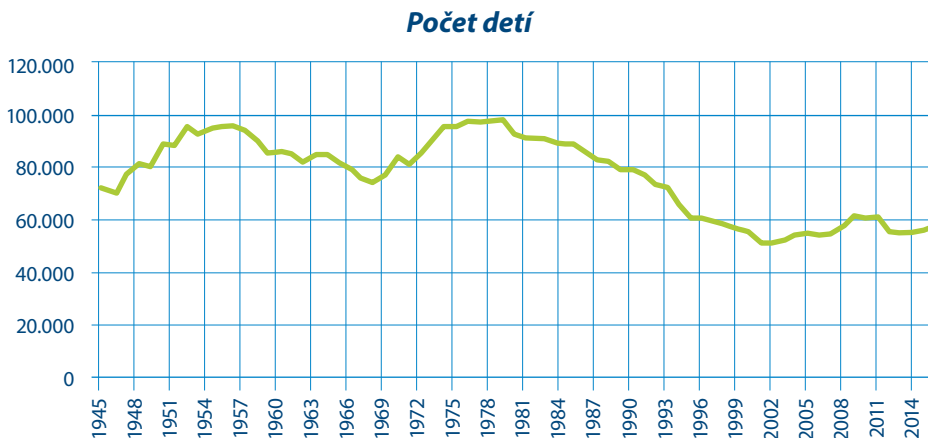
Prečo potrebujeme Odvodový bonus

1.1 Demografický vývoj v 21. storočí

V roku 1979 sa na Slovensku narodilo historicky najviac detí, vyše 98 tisíc. Dnes, o 40 rokov neskôr majú tieto deti logicky 40 rokov, pracujú a platia odvody do prvého – priebežného piliera. Priebežný pilier je taký, v ktorom sa prijaté odvody na starobné poistenie ihneď použijú na vyplatenie dôchodkov dnešným dôchodcom. Keďže dôchodcov je citelne menej, priebežný systém dôchodkového zabezpečenia viac-menej funguje. Viac-menej preto, lebo už aj dnes je prvý pilier deficitný, teda príjmy sú nižšie ako výdaje. Tento rozdiel sa však darí vykrývať prebytkami z nemocenského poistenia a z poistenia proti nezamestnanosti, ako aj dotáciami štátu.

Posuňme sa však o 30 rokov dopredu, do roku 2049. Historicky najsilnejší ročník sú 70-roční dôchodcovia a ich budú živiť štyridsiatnici, teda tí, ktorí sa narodili v roku 2009. Bude ich však už len 58 tisíc. Pomer sa teda obráti a to je z dnešného pohľadu nepredstaviteľný problém.

Graf 1



Priebežný systém dôchodkového zabezpečenia zaviedol Bismarck v roku 1889, kedy priemerná doba dožitia bola 48 rokov a vek odchodu do dôchodku bol 70 rokov. Dôchodky tak nebolo prakticky komu vyplácať. Avšak o 130 rokov neskôr vek odchodu do dôchodku klesol zo 70 na 62 rokov a doba dožitia stúpila zo 48 na 74¹ rokov. V kombinácii s výrazne nižšou pôrodnosťou (pokles z 98 na 58 tisíc narodených detí ročne) je prvý, priebežný pilier dôchodkového zabezpečenia neudržateľný.²

Dalo by sa namietat, že prvý pilier je v poriadku, len treba zvýšiť odvody. Problém je v tom, že už dnes má Slovensko jedny z najvyšších odvodov v Európe a každé ďalšie zvýšenie nielen, že vedie k nárastu čiernej práce, ale aj znižuje konkurencieschopnosť Slovenska.

Neudržateľnosť a vysoké odvody nie sú jediné črty dnešného prvého piliera. Aj **nespravodlivosť** je veľký problém. Tá spočíva v tom, že chudobní doplácajú na bohatých, a to vzniklo takzvanou zásluhovosťou. Zásluhovosť je princíp, podľa ktorého dostane vyšší dôchodok ten, kto platil vyššie odvody. To je správne a samo o sebe spravodlivé. No vôbec sa nezohľadňujú dva faktory: po prvé, bohatí majú o poznanie vyššiu šancu sa dôchodkového veku vôbec dožiť a po druhé, spomedzi tých, ktorí sa dôchodkového veku dožijú, si dôchodok užijú bohatí dlhšie ako chudobní.

Z uvedených dôvodov si demografický vývoj na Slovensku a nastavenie dnešného 1. piliera priam vynucujú zásadnú zmenu dôchodkového zabezpečenia. Niečo sa už udialo v roku 2005, kedy vznikol 2. pilier, ktorý je sporivý. Už sa teda nevyplácajú dnešné dôchodky z odvodov dnešných pracujúcich, ale každý si šetrí na svoj dôchodok sám. Vznikli Dôchodcovské správcovské spoločnosti (DSS), do ktorých sa platili odvody až 9% hrubého príjmu. Tento odvod nie je použitý na okamžité vyplatenie dôchodkov dnešným dôchodcom, ale DSS ho zhodnocuje investovaním do akcií a dlhopisov, a keď sporiteľ dosiahne dôchodkový vek, vyplátí vklad aj zhodnotenie jemu.

Žiaľ, Robert Fico uštedril 2. pilieru silné rany, znížil odvod z 9 na 4,5%, obmedzil investovanie, a tak sme sa vrátili o niekoľko rokov späť.

1 http://datacube.statistics.sk/#/view/sk/VBD_SLOVSTAT/om2020rs/Stredn%C3%A11%20d%C4%BA%C5%BEka%20%C5%BEivota%20pod%C4%BEa%20pohlavia%20pre%205-ro%C4%B8Dn%C3%A9%20vek%C3%A9%20skupiny%20%5Bom2020rs%5D

2 Viac k tejto téme nájdete v knihe Odvodový bonus III, ktorú Vám radi zašleme. Stačí napísať na adresu sekretariat@sas.sk.

1.2 Nedostatky dnešného systému

Slovo „nedostatky“ budí dojem, že v podstate je náš systém odvodov a sociálnych dávok celkom fajn, len treba odstrániť zopár nedostatkov. Nie je to tak. Za posledných viac ako 25 rokov vznikol jeden paškvil, ktorý je postavený na úplne pomýlených princípoch a má také zásadné chyby, že je nevyhnutné ho od základov zreformovať. To, že zvyšok EÚ má porovnateľný problém, síce upokojí, ale v skutočnosti nepomôže. Náš sociálny systém je postavený na alimentácii nepracovania. To znamená, že platíme sociálne dávky ako náhradu mzdy a nie ako doplnok k nízkej mzde. Dávame almužnu namiesto pomocnej ruky, ryby namiesto udice. Naša vláda sa snaží pomocou sociálnych dávok vytiahnuť časť obyvateľstva nad hranicu chudoby. V štatistikách oficiálnej chudoby sa možno prejaví zlepšenie, ale len vďaka dávkam a nie preto, že by sa zlepšila schopnosť alebo motivácia ľudí sa uživiť vlastnou prácou.

Konkrétne nedostatky dnešného systému sme zhrnuli do piatich okruhov, ale môžeme zodpovedne vyhlásiť, že jeho skutočná bieda sa ukáže až po intenzívnom štúdiu celého systému:

- a/ Sociálny a daňový systém nemotivuje pracovať
- b/ Zásluhovosť v odvodoch spôsobuje problémy
- c/ Sociálny a odvodový systém je administratívne náročný
- d/ Sociálny a odvodový systém nie sú v súlade s daňovým systémom
- e/ Podpora rodín s deťmi je slabá a zle nastavená

a/ Sociálny a daňový systém nemotivuje pracovať

Príklad: Predstavte si matku s dvomi deťmi, ktorá nepracuje³, ale má možnosť začať pracovať za 480 € hrubej mzdy, čo pre jej potenciálneho zamestnávateľa znamená osobné náklady 649 €. Jej čistý príjem stúpne z 351 €⁴ (ktoré dostáva ako alimentáciu štátu za nepracovanie) na 494 €, čiže o 143 € – je otázne, či jej to pokryje aspoň náklady spojené s tým, že začala pracovať.



Otázka: Motivuje náš sociálny systém viac pracovať pri nízkych mzdách?

Odpoveď: Kto sa v tomto systéme snaží viac pracovať, padol z jahody.

³ Predpokladá sa, že sa rekvifikuje, alebo robí nejaké drobné obecné práce, a dostáva aktivačný príspevok, prípadne poberá ochranný príspevok.
⁴ Keď vôbec nepracuje, dostáva od štátu dávku v hmotnej núdzi 117,20 €, aktivačný príspevok (prípadne ochranný príspevok) 63,07 €, príspevok na dve nezaopatrené deti 34,40 € príspevok na bývanie 89,20 € a prídavky na dve deti 47,36 €

Samozrejme, bavíme sa o nízkych mzdách, ktorým štát „konkuruje“ sociálnymi dávkami a vytvára tak absurdne vysoké zdanenie posledného zarobeného eura (marginálne zdanenie⁵). Nárast superhrubej mzdy je totiž sprevádzaný nielen vyššou daňou z príjmu a vyššími odvodmi, ale aj znižovaním sociálnych dávok, čo tiež znižuje celkový čistý príjem a zvyšuje marginálne zdanenie.

Niektoré sociálne dávky sa znižujú o 75 %⁶ nárastu príjmu, iné skokovo pri dosiahnutí určitej príjmovej hranice. Niektoré dávky zohľadňujú do celkových príjmov aj iné dávky, a niektoré len sám čistý príjem atď. Skrátka, „bordel ako v tanku“.

Výsledok bádania je, že štát sociálnymi dávkami konkuruje nízkym mzdám a vytvára tak bariéru medzi nepracovaním a pracovaním. Pomer medzi čistým príjmom v prípade nepracovania a pracovania za nízku mzdu je tak smiešne nízky. V uvedenom príklade to je 143 € pri superhrubej mzde 649 €. Za 87 centov (143 €/165 hod.) efektívneho prírastku čistého príjmu na hodinu si predsa nikto nebude ráno obúvať topánky a chodiť do roboty.

A práve tie najnižšie mzdy, ktoré ako jediné môžu vyriešiť nezamestnanosť tých najmenej vzdelaných, (viac než polovica nezamestnaných⁷ má len základné a nižšie stredné vzdelanie), sú zatažené sociálnymi odvodmi v plnej výške. Takže na nízke mzdy „útočí“ štát nielen plejádou sociálnych dávok, ale aj sociálnymi odvodmi v plnej výške.



Otázka: Oplatí sa zamestnávateľom vytvárať pracovné miesta s nízkou pridanou hodnotou?

Odpoveď: Ale kdeže, lacná práca je drahá. Profituje z nej štát, nie zamestnanec.

Výsledkom sociálneho systému, v ktorom sa neoplatí pracovať, je trvalo vysoká dlhodobá nezamestnanosť. Avšak hlavný dôvod, prečo dnešný sociálny systém nemotivuje pracovať za nízku mzdu je, že neexistuje súbeh⁸ sociálnej dávky a nízkej mzdy. A pokiaľ dane, odvody a sociálne dávky budú riešené izolovane, tak nikdy žiaden súbeh ani existovať nebude. Na to musí byť jeden jediný systém definujúci finančný vzťah medzi občanom a štátom, ktorý platí od nultého eura príjmu do nekonečna. Chce to jedno spojitie riešenie bez skokov a zlomových bodov. Takéto riešenie existuje – je napísané na obálke tejto brožúry.

5 Marginálnemu zdaneniu sa hovorí aj hraničné zdanenie.

Otázka: Ak zarábate 1000 € a zvýšite svoj príjem na 1001 € (samozrejme to nemusí byť len o 1 Euro, môže to byť aj jeden cent), tak akú daň zaplatíte z posledného zarobeného eura?

Odpoveď: keďže máme 19 percentnú daň z príjmu, tak z posledného zarobeného eura (na úrovni 1000 €) zaplatíte 19 centov, marginálne zdanenie je teda 19%. Avšak pojem zdanenie môžete rozšíriť aj na odvody, ktoré máte platiť a ešte aj na sociálne dávky, ktoré vám štát zníži, ak vám stúpne príjem. Ak zarábate veľmi málo, povedzme 100 € (zametáte firemný areál hodinu denne) a zvýšite svoj superhrubý príjem o 1 euro, štát najprv zoberie 36 centov na odvodoch a ešte aj zníži sociálne dávky o 48 centov a vám z 1 eura ostane 16 centov. Marginálne zdanenie je teda šialených 84 percent.

6 § 15 ods.1 zákona o pomoci v hmotnej núdzi 417/2013 Z. z.

7 [http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=cognosViewer&ui.action=run&ui.object=storeID\(%225DF593097F1740FD9D7D322C1E27CA8F%22\)&ui.name=Nezamestnan%20ad%20pod%20c4%20bea%20vzdelania%20%5bpr3118qr%5d&run.outputFormat=&run.prompt=true&cv.header=false&ui.backURL=%2fcognosext%2fcps4%2fportlets%2fcommon%2fclose.html&run.outputLocale=sk](http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=cognosViewer&ui.action=run&ui.object=storeID(%225DF593097F1740FD9D7D322C1E27CA8F%22)&ui.name=Nezamestnan%20ad%20pod%20c4%20bea%20vzdelania%20%5bpr3118qr%5d&run.outputFormat=&run.prompt=true&cv.header=false&ui.backURL=%2fcognosext%2fcps4%2fportlets%2fcommon%2fclose.html&run.outputLocale=sk)

8 Súbeh, ktorý dnes existuje, znižuje za každé dodatočné Euro príjmu sociálnu dávku o 75 centov. To je tak veľa, že o súbehu sa nedá hovoriť.

b/ Zásluhovosť v odvodoch spôsobuje problémy

Aj keby sme hneď prijali argument, že zásluhovosť je dobrá vec, nijako to nevysvetľuje, prečo odvody na princípe zásluhovosti vôbec musia existovať, prečo musia pracujúci do systému verejných financií odvádzať peniaze, z ktorých vznikajú nároky na základe zásluhovosti. Zásluhovosť patrí do súkromného sektora, do moderného sociálneho systému nepatrí a je na to hneď niekoľko dobrých dôvodov:

Zásluhovosť v 1. pilieri je nespravodlivá. Argument, že zásluhovosť vo verejných financiách je dobrá vec, lebo pri nárokoch zohľadňuje množstvo peňazí odvodených do sociálneho systému, znie síce na prvé počutie správne, ale v prípade starobného poistenia nie je pravdivý. Zásluhovosť v prvom priebežnom pilieri je nespravodlivá.

Paradoxne, práve chudobní prispievajú bohatým na dôchodky. Zásluhovosť, ako bola v roku 2004 zavedená do I. priebežného piliera⁹, je spravodlivá len v jednej rovine, a to vo výške mesačného dôchodku. To znamená, kto odvádza na starobné poistenie viac, dostane vyšší mesačný dôchodok. Je tu ale jeden podstatný problém, ktorý nebol ani len náznakom zohľadnený – dĺžka poberania dôchodkov. Z nízkych príjmových skupín sa 20% ľudí nedožije dôchodkového veku, zatiaľ čo z vysokých príjmových skupín je to len 10%. A potom, spomedzi tých, ktorí sa dôchodkového veku dožijú, poberajú ľudia z nízkych príjmových skupín v priemere 10 rokov dôchodok a z vysokých až 18 rokov. Z toho vyplýva, že tým, že chudobní si svoj dôchodok nestihnú užžiť, prispievajú bohatým, ktorí si ho užívajú nadpriemerne dlho. Pri tomto tvrdení vychádzame z nemeckého prieskumu prof. Karla Lauterbacha, ktorý to na vzorke 22 tis. ľudí preukázal.¹⁰

Vybrané prostriedky použité na zásluhovosť štát spravuje neefektívne. Štát spravuje všetky prostriedky neefektívne, ale pri financovaní solidarity nemáme inú alternatívu. Solidaritu, teda prerozdelenie príjmov od bohatých k chudobným tak, aby mal každý zabezpečené aspoň životné minimum a základnú zdravotnú starostlivosť, súkromný sektor zabezpečiť nedokáže. Túto úlohu musí prevziať štát. No zásluhovosť, či už cez poistenie alebo sporenie, poskytuje súkromný sektor oveľa lepšie.

Odvody, i keď obsahujúce zásluhovosť, sú vynútené. A preto o dobrovoľnosti, či motivácii platiť odvody, nemôže byť ani reči. Stačí si predstaviť, čo by sa asi stalo, keby boli odvody zrazu dobrovoľné. Väčšina by ich neplatila, lebo daňovníci ich vnímajú ako peniaze vyhodené von oknom. A kto by chcel platiť odvody, aby bol pre prípad núdze poistený, či mal našetrené, môže tak spraviť v súkromnom sektore.

⁹ <http://sulik.sk/dochodky-od-alchemy-k-chaosu/>

¹⁰ Odvodový bonus III, strana 33, <http://sulik.sk/wp-content/uploads/2016/11/odvodovy-bonus-3-richard-sulik-mihal.pdf>

Odvodové zaťaženie je kvôli zásluhovosti príliš vysoké, na Slovensku dokonca jedno z najvyšších v Európe, ako vidieť z tabuľky č. 1:

Tabuľka 1

	Štát	Sociálne odvody ako % z osobných nákladov		
		Zamestnanec	Zamestnávateľ	Spolu
1	Francúzsko	10.5%	26.8%	37.3%
2	Maďarsko	14.4%	22.2%	36.6%
3	Rakúsko	13.9%	22.4%	36.3%
4	Slovensko	10.2%	23.8%	34.0%
5	Česká Republika	8.2%	25.4%	33.6%
6	Nemecko	17.3%	16.2%	33.5%
7	Belgicko	10.9%	22.3%	33.2%
8	Slovinsko	19.0%	13.9%	32.9%
9	Grécko	12.6%	19.9%	32.5%
10	Taliansko	7.2%	24.2%	31.4%
11	Poľsko	15.3%	14.3%	29.6%
12	Švédsko	5.3%	23.9%	29.2%
13	Portugalsko	8.9%	19.2%	28.1%
14	Španielsko	4.9%	23.0%	27.9%
15	Turecko	12.8%	14.9%	27.7%
16	Estónsko	1.2%	25.3%	26.5%
17	Fínsko	7.1%	18.7%	25.8%
18	Japonsko	12.5%	13.1%	25.6%
19	priemer OECD	8.2%	14.4%	22.6%
20	Holandsko	12.2%	10.1%	22.3%
21	Luxembursko	11.4%	10.8%	22.2%
22	Veľká Británia	9.4%	9.7%	19.1%
23	Slovensko - s OB	19.0%	0.0%	19.0%
24	Nórsko	7.3%	11.5%	18.8%
25	Kanada	6.8%	10.8%	17.6%
26	Kórea	7.6%	9.4%	17.0%
27	USA	7.1%	7.7%	14.8%
28	Írsko	3.6%	9.7%	13.3%
29	Izrael	7.5%	5.3%	12.8%
30	Švajčiarsko	5.9%	5.9%	11.8%
31	Mexiko	1.2%	10.4%	11.6%
32	Island	0.3%	6.8%	7.1%
33	Čile	7.0%	0.0%	7.0%
34	Austrália	0.0%	5.6%	5.6%
35	Dánsko	0.0%	0.8%	0.8%
36	Nový Zéland	0.0%	0.0%	0.0%

Kvôli zásluhovosti nie je možné zaťažiť prácu a kapitál rovnako.

Zásluhovosť na základe poistného princípu, napríklad nemocenské poistenie, znamená, že v prípade poistnej udalosti, čiže výpadku príjmu z dôvodu choroby, dostane poistený náhradu mzdy v závislosti od výšky jeho odvodu. Kedy však nastane výpadok príjmu z dôvodu choroby u niekoho, kto má príjmy napríklad len z dividend? Predsa mu neprestanú plynúť dividendy len preto, že ochorie. To znamená, že prácu štát zaťaží vynútenými odvodmi na nemocenské poistenie, zatiaľ čo kapitál z podstaty veci zaťažiť nedokáže.

Nerovnomerné zaťaženie práce samotnej. Nielen, že zaťažujeme daňou a odvodmi prácu dva a pol krát viac ako kapitál, ale ani samotnú prácu nedokážeme zaťažiť pri rôznych formách podnikania rovnako. Predstavme si firmu, ktorá je ochotná vynaložiť 10 000 € ročne na údržbu budovy (bez materiálu). Potenciálny záujemca má možnosť sa 1) v tejto firme zamestnať, 2) otvoriť si živnosť a fakturovať a 3) založiť si vlastnú s.r.o. a vyplácať si celý jej príjem ako zisk. Ako vidieť, v každom prípade má iný čistý príjem. Naopak, s OB, bez ohľadu na to, akú formu práce si zvolí, je čistý príjem stále ten istý (a aj vyšší).

Tabuľka 2

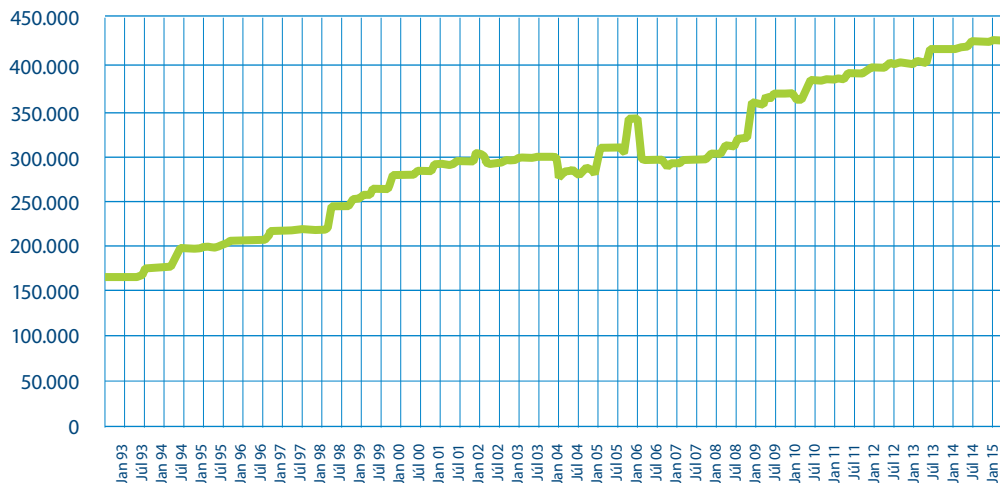
	Zamestnanec	SZČO	PO (s.r.o.)	
	Dnes	Dnes	Dnes	Systém OB
Cena práce	10.000	10.000	10.000	10.000
Odvodový bonus	-	-	-	1.394
Odvody zamestnávateľa	2.604	-	-	-
Odvody zamestnca/SZČO	991	3,173	-	2.165
Nezdaniteľné minimum	3.830	3.830	-	-
Základ dane	2.575	2.731	10.000	11.394
Daň z príjmov	489	519	2.100	2.165
Odvod z podielu na zisku	-	-	1.106	-
Čistý príjem	5.916	6.308	6.794	7.064

c/ Sociálny a odvodový systém je administratívne náročný

Objem legislatívy. Finančný vzťah medzi občanom a štátom definuje dnes 17 zákonov, niekoľko vyhlášok a výnosov.¹¹ Ako vidieť z nasledovného grafu, slovný objem sústavne rastie.

Graf 2

Vývoj počtu slov sociálnych zákonov



Komplikovaný systém odvodov. Zamestnanec platí päť rôznych odvodov a zamestnávateľ osem. Sociálne odvody sa vypočítavajú najviac z 7-násobku priemernej mzdy a úrazové poistenie sa úplne nekoncepčne odvádza z celého príjmu. V roku 2017 bol strop pre zdravotné odvody zrušený. Z toho 11 rôznych odvodov (7 zamestnávateľ a 4 zamestnanec) sa platí do Sociálnej poisťovne. Keby to delenie malo aspoň nejaký zmysel, no na konci roka Sociálna poisťovňa aj tak prebytkovými fondmi vykryje tie deficitné, takže opäť všetky peniaze skončia v jednom vreci.

Keď je systém odvodov komplikovaný, tak systém sociálnych platieb je hyperkomplikovaný. Dnes platné zákony poznajú približne 90 rôznych platieb, pomocou ktorých štát realizuje sociálnu politiku.

Údajný dôvod na takýto vysoký počet je adresnosť, ktorá má zabezpečiť „dávky na mieru“. A naozaj, **počet možných kombinácií dávok prekračuje počet obyvateľov Slovenska**. To samo osebe tragédia, samozrejme, že nie je, veď aj automobilky dokážu dodať jeden model auta vo viac kombináciách, ako je obyvateľov na zemi. Smutné je, že máme dávky, ktoré dostanú mesačne dvaja – traja ľudia, alebo ktoré nedostáva nikto, a máme ich len preto, lebo sa naši sociálni inžinieri potrebovali realizovať. Pritom v žiadnom prípade nie je pravda, že dávka, ktorú nikto nedostáva, nič nestojí. Stojí, a nie málo. Začína to legislatívnym procesom a končí vyškoľením príslušných úradníkov.

Ale dajme tomu, že si môžeme dovoliť vytvoriť dávky pre 5 ľudí, lebo na to máme. Systém však nestačí len vytvoriť, treba ho aj „udržiavať“. Nemáme síce ani len potuchy, koľko ročne stojí „údržba“¹² systému s názvom Finančný vzťah medzi občanom a štátom, ale čím viac parametrov systém má, tým je komplikovanejší a drahší na „údržbu“. Keď máme napr. prídavok na dieťa vo výške 23,68 € mesačne, tak treba minimálne raz do roka nariadením vlády SR túto sumu valorizovať.

Koľko je parametrov¹³, ktoré musí úradnícka mašineria udržiavať v aktuálnosti? Naša kolegyňa Mirka, človek s nekonečnou trpezlivosťou, narátala celkovo 315 rôznych¹⁴, na sebe nezávislých premenných.

■ Daňový systém	7 parametrov
■ Odvodový systém	95 parametrov
■ Systém sociálnych platieb	213 parametrov
■ Spolu	315 parametrov

Systém, ktorý má 315 premenných, je jednoducho nad akúkoľvek ľudskú predstavivosť a dovolíme si tvrdiť, že nikto nevie povedať, aký celkový dopad bude mať zmena napr. 10 ľubovoľných parametrov. A, samozrejme, že nie je možné takýto hyperkomplikovaný systém rozumne udržiavať. Vidieť to aj na zjavne nezladených, miestami až protichodných pravidlách. Na záver tohto bodu uvádzame niekoľko vybraných nekonzistencií:

¹² Pod údržbou máme na mysli nutné aktualizácie, ktoré vyplývajú zo zmeny iných zákonov, prispôbovanie k trendom, doladovanie, valorizácie a pod.

¹³ Čo to je parameter? Parameter je múdre slovo pre premennú. Napríklad prídavok na dieťa vo výške 23,68 € na dieťa na mesiac má jeden parameter, a to výšku prídavku. To je jediné, čo sa dá meniť. Daňový bonus vo výške 21,56 € mesačne na dieťa v prípade, že aspoň jeden z rodičov má mzdu vyššiu ako polovicu minimálnej mzdy, má dva parametre, a síce samotnú výšku bonusu, ktorá je meniteľná, a nezávisle od nej je meniteľná aj výška minimálneho príjmu rodiča, napríklad z polovice minimálnej mzdy na tretinu.

¹⁴ Odvodový bonus III, strana 41

- *niektoré dávky sú stanovené podľa minimálnej mzdy (daňový bonus na dieťa), niektoré podľa životného minima (náhradné výživné, dávka v hmotnej núdzi),*
- *niektoré dávky sa upravujú k 1.1. a niektoré k 1.7.,*
- *niektoré dávky sú dané pevnou sumou, niektoré sú viazané na životné minimum, niektoré sú viazané na priemernú mzdu a niektoré sú viazané na minimálnu mzdu,*
- *peňažný príspevok na osobnú asistenciu pri opatrovaní cudzej osoby je omnoho vyšší ako peňažný príspevok na opatrovanie rodinného príslušníka,*
- *dávka v hmotnej núdzi je rovnaká pre matku s 1 dieťaťom ako aj pre matku so 4 deťmi,*
- *pri pomoci v hmotnej núdzi sa nezohľadňuje počet prvých štyroch detí a pri určení výšky životného minima áno¹⁵,*
- *vymeriavacie základy pre odvody do sociálnej poisťovne sa menia k 1.7. a do zdravotnej poisťovne k 1.1.,*
- *rôzne miery zdravotného postihnutia, napr. 40% a 70% pri posudzovaní invalidity, 50% pri peňažných kompenzáciách ZŤP,*
- *poberatelia starobných dôchodkov neplatia invalidné poistenie, ale poberatelia invalidných dôchodkov platia invalidné poistenie.*



Otázka: Ak súčasný systém má 315 premenných, s koľkými ráta Odvodový bonus?

Odpoveď: S menej ako 30.

¹⁵ Výška dávky v hmotnej núdzi je:

- u jednotlivca 61,60 € mesačne,
- u jednotlivca s dieťaťom alebo najviac so 4 deťmi 117,20 € mesačne,
- u jednotlivca s viac ako 4 deťmi 171,20 € mesačne,
- u dvojice bez detí 107,10 € mesačne,
- u dvojice s dieťaťom alebo najviac so 4 deťmi 160,40 € mesačne,
- u dvojice s viac ako štyrmi deťmi 216,10 € mesačne.

Za životné minimum fyzickej osoby alebo fyzických osôb, ktorých príjmy sa posudzujú, sa považuje suma alebo úhrn súm:

- 199,48 € mesačne, ak ide o jednu plnoletú fyzickú osobu,
- 139,16 € mesačne, ak ide o ďalšiu spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu,
- 91,06 € mesačne, ak ide o nezaopatrené dieťa alebo zaopatrené neplnoleté dieťa.

d/ Sociálny systém nie je v súlade s daňovým systémom

Po uskutočnení daňovej reformy k 1.1.2004 bol slovenský daňový systém niekoľko rokov moderný, jednoduchý a vo svete uznávaný, zatiaľ čo ten sociálny bol a je prebujnený, neefektívny a založený na prekrútených Bismarckových princípoch z roku 1880. Napriek tomu, že daňový systém „utrpel“ niekoľko zmien počas druhej vlády Roberta Fica (2012 - 2016), je v porovnaní so sociálnym systémom stále výrazne jednoduchší. V každom prípade dnešný stav v sebe skrýva množstvo problémov, ktoré pramenia hlavne z toho, že pre výpočet dane platia iné a jednoduchšie pravidlá ako pre výpočet odvodov. Týka sa to počtu sadzieb, rôznych vymeriavacích základov a rôznych stropov pre výpočet odvodov. Uvádzame niekoľko príkladov:

- Dividendy nie sú zaťažené sociálnymi odvodmi, ale mzdy sú. To znamená, že akciová spoločnosť môže vydať každému svojmu zamestnancovi jednu zamestnaneckú akciu a zároveň mzdu znížiť na úroveň minimálnej mzdy. Zvyšok mzdy dostane zamestnanec ako podiel na zisku, ktorý nepodlieha sociálnym odvodom. Spoločnosť a zamestnanec ušetrí spolu 18,6% z takto vyplatennej časti mzdy. Takisto sa akosi pozabudlo na tantiémy, z ktorých sa neplatia ani sociálne, ani zdravotné odvody.
- Pre živnostníka sa oplatí založiť si vlastnú firmu, lebo ako živnostník musí platiť 47,15% odvodov, jeho vymeriavací základ sa delí „bulharskou konštantou“ vo výške 1,486 a 19%-nú daň z celého vymeriavacieho základu (25% nad sumu 35 268,06€), zatiaľ čo ako majiteľ s.r.o. vykonávajúci tú istú činnosť by platil 21% daň a zo zisku, ktorý by si vyplatil ešte 14% zdravotné odvody. Najhoršie je na tom zamestnanec, pri rovnakej cene práce mu zostane najmenej. V podstate sa dnes každému oplatí založiť si vlastnú firmu.
- Rôzne vymeriavacie základy. Dane a odvody nie sú zladené ani v spôsobe ich výpočtu. Daň z príjmov počíta nezdaniteľné minimum ako násobok životného minima. Pri odvodoch sa, naopak, pri výpočte stropu vymeriavacieho základu používa priemerná mzda. Nárok na uplatnenie daňového bonusu na dieťa sa určuje podľa násobku minimálnej mzdy. Výsledkom je, že raz nastavené vzájomné pomery sa v čase menia, lebo každá veličina sa vyvíja inak. K tomuto sa pridá občasné zmrazenie niektorej veličiny populistickou vládou.
- Pri sociálnych odvodoch neexistuje ročné zúčtovanie, zato pri daniach a zdravotných odvodoch áno. Keď má niekto prvých 11 mesiacov plat len minimálnu mzdu a 12. mesiac si vyplatí napr. 50-tis. € ako odmenu, platí za prvých 11 mesiacov len minimálne odvody

a 12. mesiac sociálne odvody zo stropu vymeriavacieho základu (6 384 €). Celkovo (vrátane odvodov zamestnávateľa) zaplatí na odvodoch 12 044,67 € (9 557,79 € z toho 7 000 € zdravotné poistenie bez stropu + 11 * 226,08 €) pri ročnom hrubom príjme 55 280 €. Keby mal ten istý človek svoj príjem rozložený rovnomerne počas roka, alebo keby existovalo ročné zúčtovanie aj pre sociálne odvody, zaplatil by na odvodoch pri tom istom príjme 26 866,08 €, teda o 123% viac.

e/ Podpora rodín s deťmi je slabá a zle nastavená

Ako sme uviedli už v prvej kapitole, rodí sa stále menej detí. Od sedemdesiatych rokov pôrodnosť dlhodobo klesala a posledné roky sa drží na úrovni približne 55 až 57 tisíc novonarodených detí ročne, čo je vyslovene málo a onedlho to aj pocítíme. Napriek tomuto dramatickému trendu štát podporuje deti a rodičov málo a neefektívne.

Podpora detí je pre všetky príjmové skupiny rovnaká, pritom by mala klesať s rastúcim príjmom rodičov - chudobní rodičia potrebujú vyššiu podporu ako bohatí.

Podpora je na všetky deti v rodine rovnaká, pritom by mala klesať s rastúcim počtom detí – živiť päť detí nie je päť krát drahšie ako živiť jedno dieťa.

Podpora detí je celkovo nízka – 23,68 € prídavok na dieťa a 21,56 € daňový bonus na dieťa je jednoducho málo.

Status dieťaťa by nemal hrať rolu – či vyrastá v ucelenej rodine, s osamelým rodičom alebo u pestúna, výška podpory by mala byť rovnaká.

V súčasnosti majú matky nárok na materskú dávku a rodičovský príspevok. Materská sa poskytuje 34 týždňov a jej výška je 75% hrubého vymeriavacieho základu, čo sa vyrovná čistému príjmu matky.¹⁶ Rodičovský príspevok¹⁷ sa vypláca až do troch rokov veku dieťaťa a predstavuje najmä pre matky, ktoré predtým dobre zarábali, výrazný pokles príjmov. Práve preto je dnes dieťa **ekonomickým trestom**.

¹⁶ Od 1. januára 2018 je maximálna mesačná materská 1 394,30 € (v mesiaci, ktorý mal 31 dní).

¹⁷ Od 1. januára 2018 je výška rodičovského príspevku 214,70€ mesačne.

Zmena paradigmy



Zmena paradigmy

Dnešný sociálny systém je v takom zlom stave a má také zásadné nedostatky, že zmeny jednotlivých parametrov situáciu výrazne zlepšiť nedokážu, alebo pre komplexnosť systému ju ešte viac zhoršia. Čo potrebujeme, je zmena paradigmy, ktorá zavládne absolútne.



Otázka: Čo je to paradigma?

Odpoveď: Paradigma je múdre slovo pre súbor pravidiel, zásad a princípov. Na rozdiel od parametrických zmien, ktoré sa týkajú jednotlivých premenných (to znamená, že nejaký systém sa doladuje), majú paradigmatické zmeny podstatný charakter. Paradigmatickými zmenami sa zásadne mení systém, napríklad prechod od Bismarckovho sociálneho systému k sociálnemu systému postavenom na Odvodovom bonuse.

2.1 Princípy finančného vzťahu medzi občanom a štátom

Aké by teda mali byť pravidlá, na ktorých bude postavený nový finančný vzťah medzi občanom a štátom, presnejšie náš sociálny systém a systém odvodov? Najprv máme päť princípov, ktoré sú totožné s tými, na základe ktorých bola v roku 2004 robená daňová reforma:

Sloboda. Vo všeobecnosti by mala byť sloboda jednotlivca najvyššia hodnota našej spoločnosti. A vo finančnom vzťahu medzi občanom a štátom, samozrejme, tiež. K slobode patrí aj sloboda rozhodovania o vlastných peniazoch. Štát by teda nemal svojim občanom odoberať (násilne prostredníctvom daní a odvodov) viac peňazí, ako je nevyhnutné. Keď má byť dodržaný princíp slobody, nesmú (povinné) odvody obsahovať zásluhovosť. Okrem iných nedostatkov znižuje zásluhovosť slobodu jednotlivca, lebo štát na jej financovanie násilne odoberá občanom peniaze a menej peňazí znamená menej slobody. Kto sa slobodne rozhodne, môže si zásluhovosť kúpiť (v súkromnom sektore a v niektorých prípadoch napr. poistenie v nezamestnanosti aj vo verejnom sektore).

Spravodlivosť. Princíp spravodlivosti rieši to, aby spôsob ich vyberania bol čo najspravodlivejší, respektíve aby nespravodlivosť daní bola rozložená rovnomerne. Dane a odvody musia byť spravodlivé horizontálne aj vertikálne. Horizontálna spravodlivosť znamená, že obyvatelia v rovnakej príjmovej situácii musia byť rovnako zaťažení, alebo rovnako dotovaní. Vertikálna spravodlivosť znamená, že obyvatelia v lepšej príjmovej situácii musia byť absolútne zaťažení viac (alebo dotovaní menej) ako ľudia v horšej.

Neutrálnosť. Dane a odvody musia byť neutrálne, to znamená, že nemôžu skresľovať hospodárske procesy a ovplyvňovať rozhodnutia daňovníkov. Keď daňovníci začnú svoje správanie prispôsobovať umelo a zle vytvoreným daňovým normám, napr. preskupovať svoje príjmy, znižujú tým celkový výsledok ekonomiky. Dokonale neutrálne stanovená daň a odvod nemenia správanie subjektov. Centrálnou požiadavkou je rovnaké posudzovanie a rovnaké zaťaženie všetkých druhov a všetkých výšok príjmov, ako aj všetkých typov daňovníkov. Z pohľadu finančného vzťahu medzi občanom a štátom musí byť úplne jedno, či je občan zamestnanec, živnostník, alebo či vlastní s.r.o., a či ide o príjmy z práce alebo z kapitálu. Princíp neutrálnosti dodržíme najlepšie tak, že budú pre všetko platiť rovnaké pravidlá. Pričom „pre všetko“ znamená pre všetky typy subjektov, pre všetky druhy činnosti, resp. nečinnosti a pre všetky výšky príjmov. Z toho zákonite vyplýva, že potrebujeme jeden „vzorec“ na prechod od žiadneho príjmu k nejakému príjmu.

Jednoduchosť. Pravidlá finančného vzťahu medzi občanom a štátom musia byť jednoduché a jednoznačné. Tento systém smie obsahovať len nevyhnutné minimum noriem, tieto samy musia byť ľahko pochopiteľné a smú mať len jeden výklad. Čím sú zákony a vyhlášky zložitejšie, tým sú vyššie náklady a nároky na správu systému a na výpočet a výber daní a odvodov. Jednoduchosť aj preto, že finančný vzťah medzi občanom a štátom sa netýka len ich tvorcov a daňových či sociálnych expertov, ale všetkých obyvateľov nášho štátu.

Aby sme dodržali princíp jednoduchosti, musíme výrazne znížiť počet dnešných odvodov, ktorých je 13, počet sociálnych platieb, ktorých je približne 90 a počet parametrov, ktorých je 315. Následne bude možné znížiť aj počet príslušných právnych noriem, tých je 17.



Otázka: Otázka: S koľkými odvodmi, sociálnymi platbami, počíta Odvodový bonus?

Odpoveď: Odvodový bonus ráta s jedným sociálnym a jedným zdravotným odvodom a so šiestimi štátnymi dávkami.

Účinnosť. Systém nesmie poskytovať legálne možnosti vyhnutia sa plateniu daní a odvodov a nesmie uľahčovať nelegálny daňový únik alebo dokonca subjekty na to nabádať. Takisto nesmie neprimeranými zásahmi a nelogickými opatreniami subjekty kriminalizovať, teda ich k daňovému úniku nepriamo nútiť. Čím viac výnimiek zákon obsahuje, tým ľahšie sa nájdu možnosti úniku. Samozrejme, v ideálnom prípade, ruka v ruku so zvyšovaním účinnosti klesajú sadzby daní a odvodov.

2.2 Zákony pri tvorbe finančného vzťahu medzi občanom a štátom.

Okrem princípov máme aj štyri zákony, ktoré pri tvorbe nového sociálneho systému musia byť dodržané, inak vznikne zasa len množstvo problémov. Prvé tri sú prevzaté z knihy „Príliš mnoho dobra“¹⁸ od Charlesa Murraya, štvrtý je vlastný vynález.

Zákon nedokonalkej selekcie.

Každé všeobecné pravidlo, ktoré definuje, kto má nárok na participáciu v transferovom sociálnom programe, iracionálne vylučuje niektoré osoby.

Napríklad študenti majú nárok na sociálne štipendium len ak príjem domácnosti, v ktorej žijú, je nižší ako určitý násobok životného minima inak tento nárok strácajú. Samozrejme, môžeme zvýšiť hranicu pre poberanie sociálneho štipendia, ale tým problém len posunieme. „Nikto nemá taký ostrý skalpel, aby odrezal len tých nezasluhujúcich“.¹⁹ Možno teraz niekto prednesie argument, že keď chceme podporiť len tých chudobných študentov, musíme niekde dať hranicu. Lenže to toho študenta, ktorý je tesne nad hranicou podmienky na poberanie sociálneho štipendia, nezaujíma. On to počíta ako iracionálne vylúčenie a nespravodlivosť.

Zákon nezamýšľaných odmien.

Každý sociálny transfer zvyšuje čistú hodnotu toho, že sa človek nachádza v stave, ktorý je dôvodom transferu.

Zoberme si zamestnanca, ktorý má problém so svojou disciplínou. Chodí do práce neskoro, šéfovi sa to nepozdáva a vyhodí ho. No my chceme, aby prácu mal, tak dáme (novému) zamestnávateľovi príspevok na zamestnanie znevýhodneného uchádzača. V podstate dáme novému šéfovi peniaze za to, aby trpel niekoho, kto má problémy s disciplínou (alebo s čímkoľvek iným), a vzniká otázka, komu sme pomohli. Určite nie zamestnancovi, ten nemá dôvod meniť svoju nedostatočnú disciplínu, má predsa ten istý plat ako ostatní, a šéfovi sme dali „držhubné“, aby trpel nedisciplinovanosť. V skutočnosti sme dali zamestnancovi nezamýšľanú odmenu. A jedného dňa dotácia skončí, náš zamestnanec za krátko nato ocitne opäť na ulici a sme na začiatku.

Zákon čistej škody.

Čím je menšia pravdepodobnosť, že nežiaduce správanie sa zmení dobrovoľne, tým je väčšia pravdepodobnosť, že program, ktorý má takúto zmenu navodiť, spôsobí čistú škodu.

18 Táto kniha by mala byť povinnou literatúrou pre všetkých, ktorý chcú hovoriť do sociálnej politiky. Nikto sa nemusí stotožniť so závermi, ale je skutočne „impressive“ čítať vecný a precízny dokument o tom, ako zlyhala americká sociálna politika. A to na celej čiare. Murray, Ch.: Příliš mnoho dobra. Sociologické nakladatelství: Praha, 1998

19 Murray, Ch.: Příliš mnoho dobra. Sociologické nakladatelství: Praha, 1998, str. 203.

Predstavme si rekvalifikačný kurz, ktorý má pomôcť dlhodobo nezamestnaným (to sú ľudia dlhšie ako 12 mesiacov bez práce) zaradiť sa do pracovného procesu. O kurz nie je príliš veľký záujem, čiže je nízka pravdepodobnosť, že kvôli tomuto kurzu zmenia nezamestnaní svoje správanie dobrovoľne. Čo spraví štát? Zvýši hodnotu kurzu, ktorý je teraz výnimočne kvalitný. Taký kvalitný, že teraz aj veľa ľudí, ktorí nespĺňajú podmienku dlhodobej nezamestnanosti by oň malo záujem. Zároveň sme zvýšili čistú hodnotu toho, že človek je dlhodobo nezamestnaný. O čo je hodnota nového kurzu oproti pôvodnému vyššia, o to je väčší dôvod byť dlhodobo nezamestnaný, a to je tá čistá škoda. A teraz si predstavme človeka, ktorý je 10 mesiacov bez práce a má možnosť získať zamestnanie. Neoplatí sa mu ostať ešte dva mesiace bez práce? Veď dostane zadarmo kurz, za ktorý si iní musia platiť.

Zákon homo economicus.

Čím má človek menej peňazí, tým sa správa ekonomickejšie.

Tento zákon znie logicky a jednoducho, napriek tomu sa často nedodržuje. Diktát peňazí s ich klesajúcim množstvom silnie, morálne zábrany klesajú a už beztak nízke právne povedomie sa oslabuje ešte viac. V spojení so skutočnosťou, že u nás panuje ešte stále do značnej miery názor, že „kto nekradne, okráda svoju rodinu“, sa netreba čudovať tomu, že ľudia sa snažia pre seba získať aj to, čo im nepatrí a na čo nemajú nárok.

Výborný príklad je počet prípadov práceneschopnosti na 100.000 poistencov, ktorý klesol zo 61.789 prípadov v roku 2003 na 37.017²⁰ prípadov v roku 2004. Samozrejme, že obyvateľstvo nie je z roka na rok výrazne zdravšie. Dôvody náhleho „vyzdravenia“ sú dva. Po prvé, prvých desať dní práceneschopnosti hradí od roku 2004 zamestnávateľ (a nie Sociálna poisťovňa), ktorý má oveľa lepšie možnosti zabrániť zneužívaniu tejto dávky, čo potvrdzuje nízke právne povedomie akože práceneschopných. Po druhé, ľudia si, keď sú chorí, namiesto „pénky“ berú dovolenky, a práve to potvrdzuje zákon homo economicus. Skrátka, iné správanie sa ukazuje ako ekonomicky výhodnejšie. Je jedno, aké budú nové pravidlá, musia byť „vodotesné“. Treba vždy vychádzať z toho, že čo sa dá zneužiť, bude zneužitá a že väčšinu nebude príliš trápiť, že sa to nesmie.

2.3 Teoretické základy k Odvodovému bonusu

Základný príjem - Basic Income

Základný príjem je myšlienka stará stovky rokov a spočíva v tom, že každý jeden občan dostane určitú mesačnú dávku bez akýchkoľvek podmienok. Problém je však v tom, že sú podporovaní všetci, aj takí, ktorí majú vysoké príjmy a podporu nepotrebujú.

Záporná daň z príjmu - Negative Income Tax

Záporná daň z príjmu rieši príjmy, ktoré sú nižšie ako nezdanieľné minimum. Zatiaľ čo pri príjmoch nad nezdanieľné minimum platí viac daní ten, kto viac zarobí, sú pri nižších príjmoch na tom všetci rovnako – neplatia žiadnu daň, bez ohľadu na to, koľko zo svojho nezdanieľného minima „nevyčerpali“.

Myšlienka zápornej dane z príjmu pozostáva v tom, že daňovník s príjmom nižším ako nezdanieľné minimum (3830 € ročne²¹) dostane od štátu daň z tej čiastky, ktorú nevyčerpá. Ak má napríklad niekto ročný príjem 2.000 €, tak „nevyčerpá“ zo svojho nezdanieľného minima 1.830 €. Pri sadzbe dane z príjmov 19% to je 348 €. Ak niekto nemá vôbec žiadne príjmy, dostal by 19% z celého životného minima, to je 728 €. Podpora štátu tak klesá s rastúcim vlastným príjmom daňovníka.

Zásadný nedostatok zápornej dane z príjmu je výška sadzby. Na to, aby mal občan v prípade úplného nepracovania ročný príjem vo výške 1.484 €²², musela by byť sadzba dane takmer 39%.

Odvodový bonus

V nasledujúcej kapitole predstavíme Odvodový bonus. Je to kombinácia dvoch spomenutých konceptov. Základného príjmu a Zápornej dane z príjmu. Na jednej strane garantuje Odvodový bonus každému občanovi životné minimum (Základný príjem), zároveň však znižuje túto sumu s rastúcim príjmom daňovníka (Záporná daň z príjmu).

Odvodový bonus nie je sociálna dávka alebo dotácia nízkej mzdy. // Je to oveľa viac. Je to vyjadrenie základnej solidarity spoločnosti s jej obyvateľmi. Odvodový bonus garantuje každému životné minimum a jediným vzorcom vytvára prechod // od nepríjmu k príjmu.

21 Nezdanieľné minimum je stanovené v § 11 zákonom č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov vo výške 19,2 násobku životného minima, ktoré je momentálne 199,48 €.

22 V Odvodovom bonuse je životné minimum po odrátaní dane a odvov mesačne 123,68 €, čo je ročne 1484 €

Čo je to Odvodový bonus?



Čo je to Odvodový bonus?

System Odvodový bonus je rozdelený do štyroch jednotlivých krokov. Prvý krok je určenie maximálnej výšky štátnej podpory (súčet štátnych dávok), ktorá zohľadní životnú situáciu občana. Druhý krok je výpočet konkrétnej štátnej podpory (Odvodový bonus) v závislosti od vlastných príjmov občana. Tretí krok je súčet Odvodového bonusu a vlastných príjmov (vymeriavací základ). Štvrtý krok je výpočet rovnej dane, solidárneho odvodu a zdravotného odvodu z vymeriavacieho základu.

Krok 1 – Súčet štátnych dávok – sociálny rozmer adresnosti

Súčet štátnych dávok je súčet tých základných a mimoriadnych štátnych dávok, na ktoré má občan nárok. Súčet štátnych dávok je maximálna výška štátnej podpory a to v prípade úplnej absencie vlastných príjmov občana (pozri krok 2). Základné a mimoriadne štátne dávky zohľadňujú životnú situáciu občana a odvíjajú sa od životného minima jednotlivca²³, ktoré je pre rok 2018 stanovené na 199,48 €. Životné minimum upravuje Ministerstvo práce každoročne k 1.7. o infláciu.

Základné štátne dávky

Každý občan nášho štátu, to znamená všetkých 5,4 mil. obyvateľov²⁴, má po celý svoj život nárok na základnú štátnu dávku. Z dôvodu zjednodušenia administratívy si štátnu dávku na manželku bez vlastných príjmov môže uplatniť manžel. Štátnu dávku na deti si uplatní rodič.²⁵ Základná štátna dávka na dospelú osobu (nad 15 rokov) je 100% životného minima, základná štátna dávka na jedno dieťa²⁶ je 20% životného minima, na dve deti spolu 60%, na tri deti 90%, na štyri a viac detí 100% životného minima. Napríklad, keď má niekto 5 detí, štyri vo veku 4 – 15 rokov a jedno nad 15 rokov, je základná štátna dávka na všetky deti spolu 200% životného minima (= 398,96€).

Mimoriadne štátne dávky

Zohľadňujú mimoriadnu životnú situáciu po dobu jej trvania. V prípade, že ide o rodiča na materskej alebo rodičovskej dovolenke (t.j. po dobu 3 rokov od narodenia dieťaťa), vzniká nárok na mimoriadnu štátnu dávku vo výške 1,5% zo súčtu troch najvyšších ročných vymeriavacích základov.²⁷

23 Zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime v znení neskorších predpisov, paragraf 2.

24 Okrem pracujúcich v zahraničí

25 Pokiaľ sú rodičia dvaja, rozhodnú oni o tom, ktorý z nich si štátnu dávku uplatní.

26 Myslí sa dieťa do 15 rokov, nad 15 rokov je považované za dospelú osobu, ktorá má nárok na 100% ŽM.

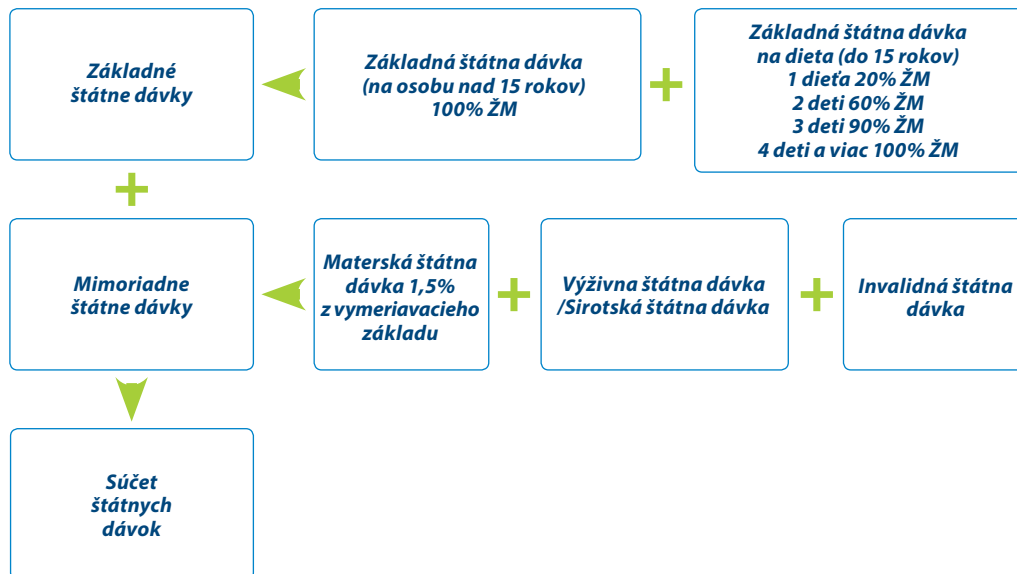
27 Rodič na materskej alebo rodičovskej dovolenke si môže vybrať 3 ľubovoľné roky s najvyššími vymeriavacími základmi zo všetkých svojich odpracovaných rokov pred materskou dovolenkou. Ak rodič ešte nemá 3 odpracované roky (napr. študent), zaráta sa mu do vymeriavacieho základu 24-krát životné minimum za jeden rok, ak má ukončené stredoškolské vzdelanie a 12-krát životné minimum ak nemá ukončené stredoškolské vzdelanie.

Osamelý rodič, v prípade, že druhý rodič si neplní vyživovaciu povinnosť, má nárok na mimoriadnu štátnu dávku vo výške 2-násobku základnej štátnej dávky na dieťa, t.j. na 1 dieťa 40% ŽM, na 2 deti spolu 120%, na 3 deti spolu 180%, a na 4 a viac detí 200%.

Invalidovi vzniká nárok na štátnu dávku vo výške súčinu štvornásobku životného minima (ŽM) a miery postihnutia. V tejto súvislosti budú odborníci musieť prehodnotiť a zrealizovať katalóg postihnutí. Invalidná štátna dávka v maximálnej výške 400%²⁸ ŽM je náhradou za dnešné kompenzácie ZŤP, za invalidné dôchodky (nie tie, ktoré sú už dnes priznané) a za pokuty za nezamestnávanie invalidov.

Systém Odvodového bonusu, konkrétne prvý krok (súčet štátnych dávok), je možné nakonfigurovať podľa politiky tej - ktorej vlády. Napr. môžu byť niektoré dávky pridané (ako napr. rodinná štátna dávka), alebo je možné meniť výšku jednotlivých dávok. Omnoho dôležitejšie ako konfigurácia jednotlivých dávok je celkový systém, ktorý v prvom kroku zráta všetky nároky občana a v ďalších krokoch pracuje s touto jednou konkrétnou sumou.

Schéma 1



28 400% je prvotný návrh pre ilustráciu výpočtu a bude upravený tak, aby nedošlo k poklesu príjmov ťažko zdravotne postihnutých

Krok 2 – Odvodový bonus – finančný rozmer adresnosti

Potom, ako bol v kroku 1 stanovený súčet štátnych dávok zohľadňujúci životnú situáciu občana a jeho rodiny, vypočíta sa výška Odvodového bonusu zohľadňujúceho príjmovú situáciu občana. Odvodový bonus je súčet štátnych dávok (podľa kroku 1) znížený o 10% vlastných príjmov občana. Ostáva tak zachovaná adresnosť voči výške príjmu. To znamená, že štát prestáva skúmať dôvody nízkeho príjmu, lebo to je administratívne veľmi náročné a často neobjektívne. Odvodový bonus nahradí väčšinu existujúcich sociálnych platieb.

Schéma 2

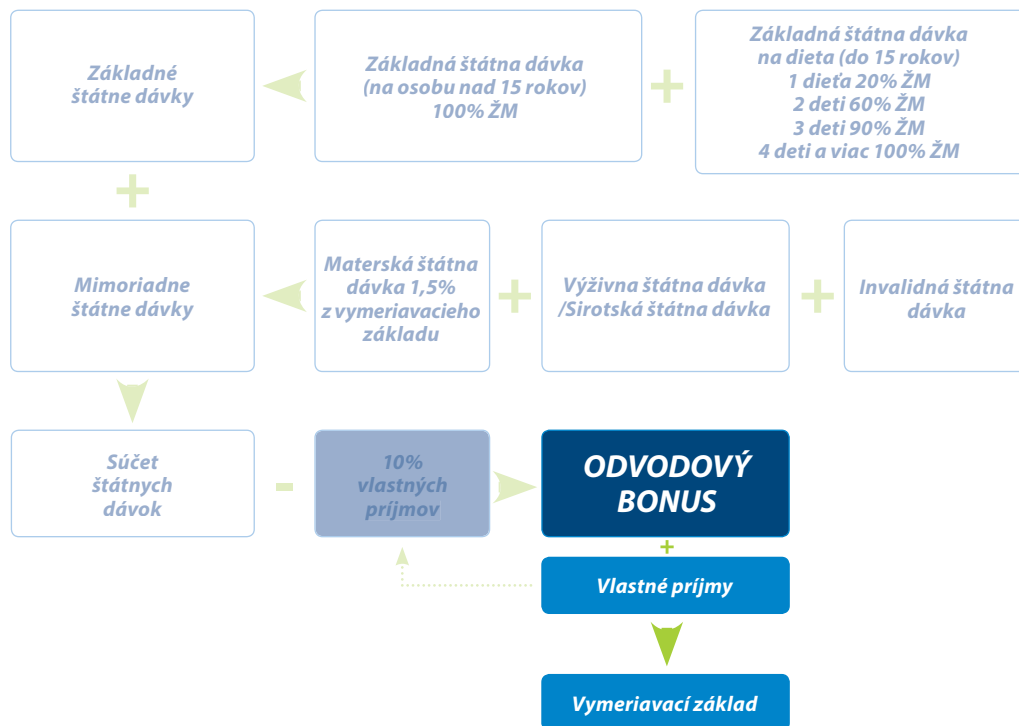


Krok 3 – Vymeriavací základ

Tento krok je najjednoduchší. Sčíta sa Odvodový bonus (to je súčet štátnych dávok znížený o 10% vlastných príjmov) a vlastné príjmy. Výsledok je vymeriavací základ, z ktorého sa v poslednom kroku vyrátajú daň a odvody.

Do vlastných príjmov sa rátajú všetky príjmy, to sú okrem mzdy²⁹ aj úroky, príjmy z prenájmu, dohody, odmeny, dividendy³⁰ a iné. Inými slovami, vlastné príjmy sú základ dane a dividendy. Pri dividendách je nutné zohľadniť ten fakt, že už raz boli zdanené³¹ na úrovni právnickej osoby, a preto sú nižšie o (de facto) zaplatenú daň. Z toho vyplýva, že dividendy, ktoré sa zahrnú do vlastných príjmov občana, je predtým nutné zvýšiť o už zaplatenú daň, čiže vydeliť 0,81. Len tak bude možné docieľiť absolútne neutrálne zaťaženie práce a kapitálu.

Schéma 3



29 Myslí sa samozrejme superhrubá mzda.

30 Vždy máme na mysli dividendy, tantiémy, podiely na zisku a pod., skrátka platby, ktoré neznižujú základ dane právnickej osoby.

31 Tu sa líšia názory, ale myslíme si, že bezdôvodne. Právnická osoba nie je samostatná entita, nie je to osoba s vlastným konaním a vlastným duchom, je to len a len právna forma a v konečnom dôsledku rozhoduje vždy jej majiteľ. Presne ten, ktorý obdrží dividendy alebo podiely na zisku. Práve dividendy a podiely na zisku nie sú nákladovou položkou a teda neznižujú základ dane, čo je to isté, ako keby ten základ dane znížili (ako napr. úroky) a boli zdanené po ich vyplatení (tak ako úroky). Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že dividendy a podiely na zisku sú zdaňované na úrovni právnickej osoby. Zrušenie zdaňovania dividend ako súčasť daňovej reformy v roku 2004 len ukončilo ich dvojité zdaňovanie.

Krok 4 – Rovná daň, solidárny odvod a zdravotný odvod

Rovná daň by mala byť opäť³² 19% z vymeriavacieho základu, to je zo súčtu Odvodového bonusu a vlastných príjmov. Keďže sme ale v kroku 2 do vlastných príjmov zarátali aj dividendy (zvýšené o zaplatenú daň), musíme ich pre výpočet dane opäť odrátať.³³

Rovná daň je teda 19% z vymeriavacieho základu zníženého o dividendy a z nich odvodenú daň.

Solidárny odvod nahradí 11 z dnešných 13 povinných odvodov a jeho výška je 10% z vymeriavacieho základu. Tak ako aj dnes, je vymeriavací základ pre výpočet solidárneho odvodu obmedzený stropom. Avšak z dôvodu, že sa zohľadnia úplne všetky príjmy daňovníka, je možné výšku stropu výrazne znížiť, a to presne na 10-násobok životného minima. To je v súčasnosti 1.994,80€ mesačne (10 x 199,48 €). Maximálna možná výška mesačného solidárneho odvodu je tak 1-násobok životného minima (10% z desať násobku) resp. 199,48 € (10% zo 1.994,80€).

Zdravotný odvod nahradí zvyšné dva odvody (zdravotné poistenie, ktoré platí zamestnávateľ a ktoré platí zamestnanec) a jeho výška je 9% z vymeriavacieho základu. Ak by to stav verejných financií, respektíve stav zdravotníctva, umožňoval, navrhujeme aj pre zdravotné odvody zaviesť strop ako pri solidárnom odvode.³⁴

Zdravotný odvod je nutné vyčíslieť osobitne, aby sa vopred vedelo, koľko peňazí bude prúdiť do zdravotníctva bez ohľadu na iné štátne výdavky. Výpočty vplyvov na verejné financie ukazujú, že celkové odvodové zaťaženie je možné znížiť na 19%, čo je takmer polovica dnešného odvodového zaťaženia.³⁵ Preto navrhujeme jeden solidárny odvod vo výške 10% a 9%-ný zdravotný odvod, spolu 19%. Zdravotný odvod síce bude vyberať daňový úrad, no následne ho poukáže príslušnej zdravotnej poisťovni.

V daňovom zákone príde k dvom podstatným zmenám. Po prvé, nezdaniteľné minimum na daňovníka a manželku a po druhé daňový bonus na dieťa budú nahradené základnou štátnou dávkou (pozri krok 1), z ktorej sa určí súčet štátnych dávok a následne Odvodový bonus (pozri krok 2).

Kto nebude mať pracovný pomer, ani žiadny iný príjem a ani pracujúceho manžela/-ku, môže požiadať o súčet štátnych dávok znížený o daň a odvody (Odvodový bonus pri

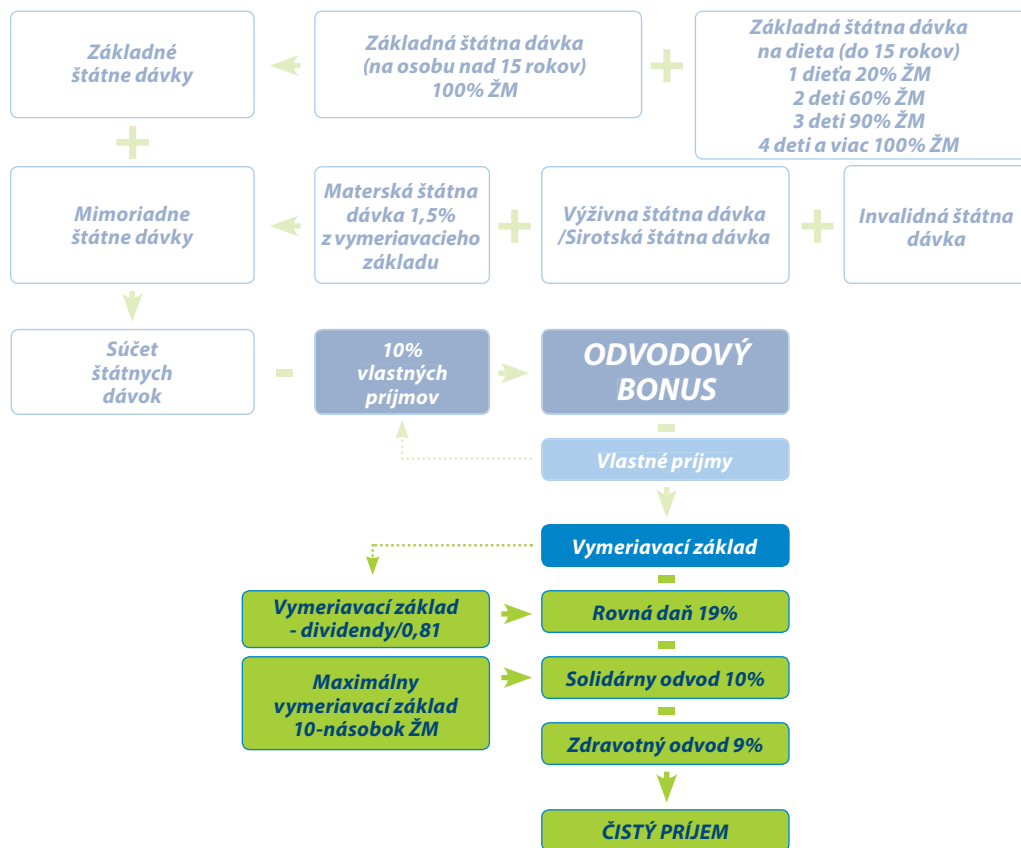
32 V rokoch 2004 – 2012 platila 19% sadzba dane z príjmov na všetky výšky príjmov. Od januára 2013 bola zavedená tzv. miliónárska daň vo výške 25% pre príjmy nad 35 268,06 € (pre rok 2018). Táto miliónárska daň systém komplikuje a je nespravodlivá, pretože testá úspešných.

33 Dividendy sa musia zahrnúť do vlastných príjmov, aby boli zohľadnené pri výpočte OB a aby sa z nich odviezol solidárny odvod, ale nesmú byť zahrnuté do základu dane, lebo z nich už raz daň odvodená bola. Práve týmto krokom sa dosiahne úplne rovnaké zaťaženie práce a kapitálu.

34 Do konca roku 2016 existoval strop vymeriavacieho základu aj pre zdravotné odvody

35 Dnešné odvodové zaťaženie počítame nasledovne: ak je hrubá mzda 1000 € je pri odvodoch zamestnávateľa vo výške 35,2% cena práce 1352 €. Pri odvodoch zamestnanca 13,4% z hrubej mzdy je základ dane 866 €. Odvody zamestnávateľa a zamestnanca spolu sú 352 € + 134 € = 486 € a celkové odvodové zaťaženie je teda 486 € / 1352 € = 35,95%.

Schéma 4



nulovom príjme) na obecnom úrade v mieste svojho bydliska. Automaticky sa tak stáva zamestnancom obce s nulovým príjmom. Týmto spôsobom bude prostredníctvom obce dostávať svoju štátnu dávku a ako protihodnotu môže obec od neho žiadať pracovnú aktivitu, napr. na obecné práce. Naopak, obec, ak uzná za vhodné, môže priplatiť ďalšiu sumu. Dôležité je, aby neboli oddelené systémy pre administráciu práce (daňové úrady, sociálna poisťovňa) a pre administráciu „nepráce“ (úrady práce, sociálnych vecí a rodiny). Obec nemôže vyžadovať pracovnú aktivitu v prípade dôchodcov, rodiča s dieťaťom do 3 rokov, práceneschopných (PN) a invalidov. Obec sa môže rozhodnúť, že zdravým občanom, ktorí odmietnu vykonávať obecné práce, namiesto peňazí poskytne jedno teplé jedlo denne.

Cudzinci tiež spadajú do systému, ale z dôvodu zabránenia zneužívania sociálneho systému Slovenska s nasledovným obmedzením: Cudzinec má nárok len na tú časť odvodového bonusu, ktorá neprevyšuje jeho daňovú a odvodovú povinnosť.

Výhody Odvodového bonusu



Výhody Odvodového bonusu

4.1 Odvodový bonus pomôže znevýhodneným zamestnať sa

Ak dnes patríte do niektorej zo znevýhodnených skupín a chcete sa zamestnať, nemáte veru na ružiach ustlané. Po prvé, ak sa zamestnáte za veľmi nízku mzdu a ešte dostávate sociálne dávky, tieto **sa znižujú o 75 % čistej mzdy**. Keď sa zarátajú výdavky na dochádzanie do práce a napríklad zvýšené náklady na stravu, mnohým sa jednoducho neoplatí pracovať. Miera marginálneho zdanenia (miera zdanenia posledného zarobeného eura) je šialene vysoká.

Po druhé, **zvyšovanie minimálnej mzdy vás oberá o možnosť pracovať**. Zamestnanci z menej produktívnych skupín sú prepúšťaní, pracujú na kratšie úväzky, respektíve ich nikto nezamestná, lebo nevytvoria mesačnú hodnotu vyššiu ako 649 €. Toľko je cena práce zamestnanca s minimálnou mzdou 480 €. Ak by sme zarátali aj cenu dovolenky (lebo aj na dni dovolenky musí počas pracovných dní zarobiť zamestnanec), stravné lístky, nejaké dni PN a OČR a takzvané paragrafové dni, dostali by sme sa až na cenu práce okolo 800 eur mesačne.³⁶



Otázka: Ako Odvodový bonus pomôže prekonať tieto nedostatky?

Odpoveď: Odbúraním bariéry medzi nepracovaním a pracovaním.

Riešením je Odvodový bonus. **Odvodový bonus odbúrava bariéru medzi nepracovaním a pracovaním**. Základná štátna dávka sa v systéme Odvodového bonusu znižuje iba o 10% vlastných príjmov. Vďaka tomu už nenastane situácia, kedy si človek svojou aktivitou v konečnom dôsledku pohorší. Základná štátna dávka je doplnok ku mzde a nie ako dnes, keď sú sociálne dávky náhradou mzdy.

Po druhé, rovnakú čistú mzdu ako pri minimálnej mзде 480 € (superhrubej 649 €), bude mať zamestnanec v systéme Odvodového bonusu už pri cene práce 541 €.

To umožní vytvoriť množstvo nových pracovných miest pre ľudí, ktorých dnes rast minimálnej mzdy oberá o možnosť pracovať. Čistá mzda je v oboch prípadoch 403 €, ale náklad pre zamestnávateľa je o 108 € mesačne nižší.

Pozornejší čitateľ si už určite všimol, že minimálnu mzdu sme v našich príkladoch použili ako bariéru, pod ktorú nie je možné pracovať ani keby ste chceli. Je to tak správne? Nebolo by lepšie, ak by večný poberateľ sociálnych dávok radšej ukladal

³⁶ <http://sulik.sk/nebantuj-tu-minimalnu-mzdu/>

v potravinách nákupy do tašiek, aj keby to malo byť za nižšiu mzdu ako minimálnu? Pretože nechceme živiť obavy o zlých zamestnávateľoch, ktorí budú vykorisťovať bezbranných zamestnancov, rozhodli sme sa **nespájať rušenie minimálnej mzdy s Odvodovým bonusom**. Minimálna mzda, môže ostať uzákonený aj po zavedení Odvodového bonusu.

4.2 Odvodový bonus podporuje materstvo

Odvodový bonus sme navrhli tak, aby bol pre rodiny s deťmi podstatne veľkorysejší ako dnešný sociálny systém. **Rodičom s deťmi do troch rokov budeme vyplácať v súčte o 60 % viac peňazí ako sa vypláca dnes**. Materskú budeme vyplácať do troch rokov dieťaťa, bez ohľadu na to, či je niektorý z rodičov doma alebo obaja pracujú.

Mesačnú materskú vypočítame ako 1,5 % z úhrnu miezd za tri odpracované roky podľa výberu rodiča. Ak ešte rodič tri roky odpracované nemá, môže si zarátať za každý chýbajúci mesiac jedno životné minimum (199,48 €) a ak má ukončenú strednú školu, tak až dve (2×199,48 €)

Dnes sa mladé rodiny dostávajú do finančnej pasce. Nepomer medzi výškou materskej dávky a rodičovského príspevku je obrovský. Kým materská závisí od príjmu a jej maximálna výška je v roku 2018 až 1394,3 €, rodičovský príspevok je pre každého rovnaký, v roku 2018 vo výške 214,70 €. Nečudo, že pre mnohé rodiny je dieťa ekonomickým trestom. Živiť 2,5 roka tri osoby z jedného príjmu a 214,70 € mesačne mnohí nedokážu.

Okrem toho, **dnešný systém je komplikovaný a nespravodlivý**. Mnohé ženy materskú jednoducho nedostanú. Ak máte rizikové tehotenstvo, môže vám to ovplyvniť výšku materskej alebo dokonca môžete o materskú úplne prísť, lebo obdobie PN sa z rozhodujúceho obdobia na výpočet materskej vylučuje. Pohoršíte si dokonca aj rozhodnutím, že počas rodičovskej dovolenky si budete v pôvodnej práci privyrábať na skrátený úväzok. Ak ste pracovali na dobu určitú, máte problém. Ak vám rodičovská dovolenka uplynie skôr ako môžete nastúpiť na druhú materskú, s druhým dieťaťom ostanete bez materskej.

Materskú nemusíte dostať napríklad aj z takéhoto dôvodu: Pani Janka dlhé roky pracovala ako finančná riaditeľka v reklamnej agentúre. Reklamná agentúra sa nakoniec zlúčila s väčšou spoločnosťou a pani Janka bola prepustená ako nadbytočná. Najskôr bola evidovaná ako nezamestnaná osoba a po uplynutí podpory si založila živnosť. Po pár mesiacoch zistila, že je tehotná.

Ako začínajúca živnostníčka si neplatila odvody. Keďže nespĺnila lehotu nemocenského poistenia 270 dní, nevznikol jej nárok na materskú dávku napriek dlhému obdobiu odpracovaných rokov. Pani Janka poberá len rodičovský príspevok.

V systéme Odvodového bonusu nebudú existovať žiadne rozhodujúce obdobia. Jednoducho si pre výpočet materskej vyberiete tri odpracované roky podľa vlastného výberu. Celý inštitút rodičovskej dovolenky rušíme. Výška materskej síce klesne, ale bude vyplácaná celé tri roky. V súčte tak vyplatíme mladým rodinám za tri roky až o 60 % viac peňazí ako dnes.

Materská dávka pri priemernej mzde

V roku 2016 bola priemerná hrubá mzda 912 €, čo zodpovedá superhrubej mzde 1 233 €. Použijeme zjednodušený predpoklad, že posledné 3 roky mal rodič rovnakú superhrubú mzdu:

Tabuľka 3

Superhrubá mzda	1 233
Vymeriavaci základ za 3 roky	44,388
Materská dávka (1,5% z VZ)	665,82
Životné minimum	199,48
Dávka na 1 dieťa	39,90
Základ dane	905,20
Daň a odvody 38%	343,97
Čistý príjem	561,23

Celkový čistý príjem počas 3 rokov na materskej dovolenke + 6 týždňov pred narodením dieťaťa bude 21 008,73 €.

Príjem v súčasnom systéme je 13 458,34 €. Rodina dostane **v čistom viac o 7 550,39 €** pri priemernej mzde – 1,56 násobok oproti súčasnému systému. To je mesačne **o vyše 200 Eur viac ako dnes.**

Materskú budeme vyplácať do troch rokov dieťaťa, aj keď sa obaja rodičia rozhodnú počas materskej pracovať. Peniaze môžu použiť na zaplatenie jasí. Chcú sa matka a otec každého pol roka na materskej striedať? Nech sa páči, môžu. Toto všetko pomôže matkám vrátiť sa do práce. Vtedy, kedy budú chcieť.

4.3 Materská v Odvodovom bonuse motivuje vzdelávať sa a pracovať

Paula a Klára sú úplne rozdielne mladé ženy. Majú spoločné len jedno. Obe otehotneli ešte skôr, ako dokončili strednú školu. Paula, len čo zistila, že je tehotná, opustila školu a ostala doma čakajúc na pôrod. Klára, naopak, začala pracovať v miestnych potravinách a v škole pokračovala externe, po večeroch a víkendoch. Rodičia ju vždy učili zodpovednosti a keďže sami nemajú veľa, Klára si chce pred materskou ešte niečo našetriť. Do nástupu na materskú stihne Klára odrobiť 6 mesiacov za mzdu 650 € v hrubom a tesne pred pôrodom stihne aj zmaturovať.

Akú materskú bude poberať Klára a akú Paula? V dnešnom systéme ani jedna žiadnu, lebo na materskú nemajú nárok. Nemajú totiž 270 dní nemocenského poistenia v dvoch rokoch predchádzajúcich nástupu na materskú. Obe mladé ženy budú mať tri roky príjem 238,38 € (214,70 € rodičovský príspevok plus 23,68 € prídavok na dieťa). Kláre jej aktivita pred materskou nič nepomohla.

Ako na tom budú Klára a Paula v systéme Odvodového bonusu? Paula bude dostávať celé tri roky 215,20 €, čo je o niečo menej ako v dnešnom systéme. Jej materská sa vyrátala ako 1,5% z 36 násobku životného minima.³⁷ Paula nedostane ani príspevok pri narodení dieťaťa, na ktorý sa doma pred televízorom tak tešila.

Zato Klára si významne polepší. Iba tým, že dokončila strednú školu, si zvýšila mesačný príjem na 281,99 € mesačne. Za každý neodrobený mesiac si môže vďaka dokončenému stredoškolskému vzdelaniu zarátať dve životné minima. Klára však 6 mesiacov pracovala a tak jej príjem na materskej bude ešte vyšší, konkrétne **308,77 €**. Pozrime sa, ako si Klára zlepšovala príjem na materskej každým odrobeným mesiacom:

Tabuľka 4

Počet odrobených mesiacov	Superhrubá mzda z hrubej mzdy 650 €	Materská dávka	Základná štátna dávka	Dávka na 1 dieťa	Spolu	Čistý príjem
1	879	222,64	199,48	39,90	462,02	286,45
2	879	229,84	199,48	39,90	469,22	290,92
3	879	237,04	199,48	39,90	476,42	295,38
4	879	244,24	199,48	39,90	483,62	299,85
5	879	251,44	199,48	39,90	490,82	304,31
6	879	258,64	199,48	39,90	498,02	308,77

Odvodový bonus odmeňuje aktivitu. Aj pri materskej. Aktivitu Kláry odmení o 29,5% vyšším príjmom ako by mala v dnešnom systéme.

37 keďže Paula vôbec nepracovala a nemá ani dokončené stredoškolské vzdelanie, za každý neodrobený mesiac v posledných troch rokoch sa jej zarátava jedno životné minimum. K výslednému príjmu sa dopočítame tak, že k materskej dávke pripočítame základnú štátnu dávku Pauly a jej dieťaťa a odpočítame dane a odvody. $1.5\% \text{ z } (199,48 \cdot 36) = 107,72 + 199,48 + 39,90 = 347,10 - 38\% = \text{príjem na materskej } 215,2 \text{ €}$

4.4 Odvodový bonus podporuje študentov

Dnes dostane rodina s nezaopatreným dieťaťom (študent do 25 rokov veku) iba prídavok na dieťa 23,68 € mesačne. Sociálne štipendium dostane študent, iba ak sú príjmy rodiny pod úrovňou, respektíve tesne okolo životného minima. V systéme OB dostane každý študent nad 15 rokov 123,7 € mesačne, rovnako ako dospelá osoba. **Študenti teda dostanú o 100 € mesačne viac ako dnes.**

4.5 Odvodový bonus zjednodušuje život

Malý podnikateľ na Slovensku vraj zabije ročne jeden celý pracovný mesiac byrokraciou. Koľko času zabije byrokraciou občan? Odvodový bonus odbúrava byrokráciu na viacerých úrovniach.

Prvým krokom je opatrenie, ktoré malo byť zavedené už dávno. Všetky finančné vzťahy s občanom musí riešiť jeden úrad, Finančná správa. Aby to bolo možné, hyperkomplikovaný sociálny systém, tento výtvor sociálnych inžinierov, sa musí radikálne zjednodušiť.

Invalidi už nebudú musieť žiadať o rôzne príspevky, často krát závislé od svojvôle úradníckej mašinérie, ale budú mať vyššie dôchodky, do ktorých rozpočítame náklady na dnešné príspevky.

Obrovské zjednodušenie prinesie Odvodový bonus **pri narodení dieťaťa** a následnej starostlivosti oň. Dnes, do troch rokov veku dieťaťa, vyplníte 26 formulárov, vykonáte na úradoch a u lekárov minimálne 14 návštev, a **strávite tým najmenej 4 až 5 dní čistého času**. To ešte nerátame, že vás sem tam na úrade otočia, lebo ste niečo vyplnili zle alebo si musíte ísť po niektoré tlačivá najprv osobne na úrad, inak sa k nim nedostanete.

Tak napríklad zdravotná poisťovňa vyžaduje potvrdenie, že matka bola pred narodením dieťaťa najmenej posledných 12 mesiacov poistená v SR. Keď žiadate o rodičovský príspevok, musíte priniesť potvrdenie, do kedy bola vyplácaná materská. Vydajú ho iba matke a samozrejme na inom úrade.

Byrokracia je spôsobená nielen veľkým počtom rôznych príspevkov (materská, príspevok pri narodení, príspevok pri narodení od obce, prídavky na dieťa, rodičovský príspevok, príspevok na starostlivosť o dieťa). Ak chcete **príspevok na starostlivosť o dieťa**, musíte ísť najprv odhlásiť rodičovský príspevok, čo rieši ten istý úrad, ale iné pobočky. Pozor, plných 280 € však dostanete, iba ak dáte dieťa do súkromnej škôlky. Ak sa vám o dieťa budú starať starí rodičia alebo sa dohodnete so susedou, ktorá si tak chce prílepiť na dôchodku, príspevok sa kráti

na 41,10 €. Ak vám dieťa príjmu do štátnej škôlky, tak váš príspevok bude 80 € mesačne. Nikoho nezaujíma, že aj štátna škôlka od vás pýta oveľa viac. A tak je kopec prípadov, kedy sa vám viac oplatí ostať poberať rodičovský príspevok, lebo ten je 214,70 € a nekráti sa. Aj vy ste sa v tomto Absurdistane stratili?

V Odvodovom bonuse **z vyššie popísaného nezažijete vôbec nič**. Všetky príspevky sme nahradili jednou materskou dávkou, ktorú budete poberať až do troch rokov veku dieťaťa. Začnete ju poberať rovnako ako dnes, od momentu kedy vás na ňu zamestnávateľ nahlásil. Prídavky na dieťa nahrádzame základnou štátnou dávkou, ktorá bude na prvé dieťa vyššia ako dnešné prídavky na dieťa. A najmä, Finančná správa vám ju začne vyplácať hneď, ako sa od matriky dozvie o narodení dieťaťa. Takže vy len pridete do pôrodnice a porodíte. A úradníci si budú musieť nájsť užitočnejšiu náplň práce.

4.6 Odvodový bonus zvýši čisté príjmy

Naše posledné výpočty ukázali nasledovné: 384 tisíc zamestnancov s najnižšími mzdami si polepší v priemere o 12%. 850 tisíc zamestnancov patriacich do strednej triedy bude mať vyššie čisté príjmy v priemere o 10%. 157 tisíc živnostníkov, ktorí dnes platia minimálne odvody, si významne polepší.

Ako sme to dokázali? Veď verejné financie sú hra s nulovým súčtom, ak ľuďom necháme viac, musíme to z dnešného systému niekde zobrať. **Odvodový bonus na rozdiel od dnešného systému prakticky nepozná výnimky**. Ak by to tak bolo aj dnes, Sociálna poisťovňa by na odvodoch vyberala podstatne viac peňazí. V systéme Odvodového bonusu rozširujeme vymeriavací základ o úroky, podiely na zisku, dividendy, prenájmy, odmeny konateľov, autorské honoráre. Zo všetkých týchto položiek sa budú platiť odvody, až po dosiahnutie stropu vo výške desaťnásobku životného minima (toho času 1.994,80 €). Inými slovami, je úplne jedno, akými príjmami naplní daňovník svoj strop vymeriavacieho základu pre odvody.

Daň a odvody sa v systéme OB platia zo všetkých vlastných príjmov, a aj preto môžeme sadzby odvodov v konečnom dôsledku znížiť. Systém OB nepozná nezdaniteľné minimum a čo je dôležité, vymeriavací základ pre dane aj odvody je totožný. Takže áno, ak má dnes niekto príjmy prevažne zo zdrojov, na ktoré platia všakovaké výnimky, v systéme OB si pohorší.

Hlavný dôvod, prečo ľuďom ostane viac, je **zníženie odvodového zaťaženia**. Dnes tvoria odvody až 36% z ceny práce. V Odvodovom bonuse to bude už iba 19%. Je pravdou, že k tomu ešte treba pripočítať povinné príspevky do II. piliera. Nárast čistých príjmov sme však počítali už po odpočítaní príspevku do II. piliera vo výške 5% čistej mzdy.

Podstatné je aj niečo iné. Kým ľudí zarábajúcich od 2000 do 4000 € bolo v roku 2016 okolo 100 tisíc, do 1500 € zarába viac ako 1,2 milióna pracujúcich. **72% peňazí, o ktoré sa zvýšia celkové čisté príjmy, si podelí nižšia a stredná trieda.**

4.7 Odvodový bonus vymaní živnostníkov z pasce chudoby

Fero je automechanik a skoro celý život podniká. No, podniká je možno silné slovo. Má živnosť a autá opravuje väčšinou známym po okolitých dedinách. Väčšina z nich bločky nepotrebuje a tak dostáva často za svoju prácu zaplatené len tak do vačku. Čo sa týka oficiálnych príjmov, Fero každý rok úzkostlivo stráži, aby nepresiahol hranicu pre platenie odvodov. 151 € mesačne je pre neho veľký peniaz. Dost, že si musí platiť zdravotku. Už sa mu stalo, že hranicu presiahol. Kamoši mu poradili aby živnosť zrušil a ten rok fakturoval na živnosť niekoho iného. Vypomohol švagor Jožo, na rok si založil živnosť on. Fero má už 50 a takto sa pretĺka životom v podstate od pádu socializmu.



Otázka: Čo bude s Ferom na dôchodku?

Odpoveď: Bude z neho sociálny prípad.

Koľko je na Slovensku takýchto Ferov? Nevieme. Len tušíme, že veľmi veľa. Počet ekonomicky aktívnych fyzických osôb podnikateľov, ktorí si neplatili odvody, bol v roku 2016 až 115 tisíc.³⁸ Nevieme však, koľko z nich sú živnostníci v prvom roku podnikania a preto nemusia platiť odvody. Rovnako nevieme identifikovať takých, ktorí popri živnosti aj pracujú a nakoniec nevieme identifikovať ani Ferov, ktorí sú v skupine dôchodkovo nepoistených dlhodobo.

Keď raz Fero dovŕši vek, kedy už nebude vládvať opravovať autá, dostane od štátu maximálne dávku v hmotnej núdzi, príspevok na bývanie a ochranný príspevok spolu vo výške 186,7 €. ³⁹ Nárok na dôchodok mu totiž nevznikne, lebo nebude mať odpracovaných ani minimálnych 15 rokov.

Fero by si však veľmi nepomohol, ani keby 20 rokov platil minimálne odvody. Jeho dôchodok by bol za dnešných pravidiel 143,25 €⁴⁰ a aj tak by spadol do záchrannej siete sociálneho systému. Mimo chodom, ak by ostalo dnešné nastavenie, viete aký dôchodok by mal Fero ak by mal mesačný príjem až do 1650 € mesačne? Po dvadsiatich rokoch rovnakých 143,25 € mesačne.⁴¹ Veľkorysé 60%

38 účasť v II. pilieri bude povinná pre občana nad 35 rokov tak dlho, kým nepreukáže, že má nasporenú anuitu postačujúcu na výplatu doživotného dôchodku najmenej vo výške ŽM. Po zavedení Odvodového bonusu pôjdu platby do 2. piliera až po zdanení a zaplatení odvodov a platby z neho budú od dane a odvodov oslobodené.

39 $64,70 + 55,80 + 66,20 = 186,70$ €

40 to preto, lebo vymeriavací základ pri minimálnych odvodoch je iba polovica všeobecného vymeriavacieho základu. Preto je osobný mzdový bod pri minimálnych odvodoch iba 0,5 a po úprave z titulu, že je OMB nižší ako 1, je výsledný osobný mzdový bod 0,6. V príklade predpokladáme, že vymeriavací základ na minimálne odvody sa celých 20 rokov určoval rovnako.

41 ak chcete vedieť dôchodok za 40 rokov platenia minimálnych odvodov, stačí si číslo 143,25 € vynásobiť dvoma. Od 30 odpracovaných rokov do toho však vstupuje nárok na minimálny dôchodok.

paušálne výdavky spôsobili, že minimálnu sociálku platíte až do mesačného príjmu 1650 €. Alebo inak, je jedno či máte príjem 442 € alebo až 1650 €, sociálne odvody (a aj váš dôchodok) budú rovnaké. To sú neblahé dôsledky príliš štedrých paušálnych výdavkov. V roku 2016, pri nižších paušálnych výdavkoch, bola vrchná hranica „iba“ 1050 €. Uvedené sa týka 157 tisíc ľudí, ktorí v roku 2016 platili minimálne odvody.

Áno, dalo by sa namietat, že tržby živnostníka sa predsa nerovnajú jeho príjmom, má predsa náklady, ale ako všetci dobre vieme, paušálne výdavky využívajú tí, ktorých reálne náklady sú nižšie. A podnikateľských činností s nízkymi reálnymi nákladmi alebo aj takzvaných „vynútených“ živnostníkov, je neúrekom.

Ako to bude v Odvodovom bonuse? Odvody sa budú platiť z každého eura príjmu. Každý bude mať nárok na základnú štátnu dávku a každý bude povinne časť svojho čistého príjmu odvádzať do II. piliera. Ak by Fero zarábal iba skromných 200 € mesačne, už tak by do II. piliera odvádzal aspoň 17 €. Na dôchodku by tak mal nárok na základnú štátnu dávku a dôchodok z II. piliera⁴². Nechceme na tomto mieste predikovať budúce výnosy II. piliera, ale Fero bude na tom nepochybne lepšie ako dnes. Mimochodom, čistý príjem mu dokonca vzrastie, lebo Odvodový bonus nepozná minimálne zdravotné odvody. Každý platí len so svojho reálneho príjmu.⁴³ Keď nad Ferom nebude visieť Damoklov meč vysokých minimálnych odvodov, bude aj on poctivejšie priznávať svoje príjmy.

4.8 Odvodový bonus je sociálnejší než súčasný systém

Sem tam sa ozývajú hlasy, že náš sociálny systém by mal byť ešte sociálnejší a bohatým, ktorí to nepotrebujú, by sme niektoré dávky vyplácať nemali. Napríklad prídavky na dieťa alebo daňový bonus. Ono to však nie je také jednoduché. Radičovej vláda sa o to pokúšala, no neúspešne. Testovanie príjmu je v dnešnom systéme administratívne náročné a drahé.

Nie však v Odvodovom bonuse. Odvodový bonus sa znižuje o 10 % vlastného príjmu až do dosiahnutia stropu na platenie sociálneho odvodu, čo je zároveň hranica, kedy sa samotný OB rovná nule. Od tejto hranice sa klesanie OB zrýchľuje na 22,5 %⁴⁴, a toto klesanie sa týka práve mimoriadnych štátnych dávok a základnej štátnej dávky na deti.⁴⁵

V praxi to znamená, že bezdetný jednotlivec s dnešným superhrubým príjmom vyšším ako 1994,8 € mesačne (dnešný hrubý príjem 1475 €) bude mať **Odvodový**

42 a samozrejme na vyrovňavaciu dávku, ak už nejaké dôchodkové nároky získal v dnešnom systéme

43 aby sme sa vyhli prípadným nedorozumeniam, paušálne výdavky rušíť neplánujeme. Podnikanie ostáva naďalej podnikaním, len odvodové a daňové zataženie všetkých skupín obyvateľstva bude konečne rovnaké

44 Vysvetlenie nájdete v knihe Odvodový bonus III, strana 63

45 V OB navrhujeme prídavky na dieťa vo výške 20 % ŽM na jedno dieťa, 60 % ŽM na dve deti, 90 % ŽM na tri deti a 100 % ŽM na štyri a viac detí

bonus 0 € (199,48 € – 10 % z 1994,8 €). V prípade, ak má ten istý človek s príjmom 1994,8 € dve deti do 15 rokov, jeho odvodový bonus bude ešte 119,7 €. ⁴⁶ Pri príjme 2500 € to bude už len 6 €. ⁴⁷ Na nulu sa štátna dávka dostane pri príjme 2527 €, čo je dnešná hrubá mzda 1870 € (čistá 1372 €). Opatrenie, ktoré je v dnešnom systéme prakticky nerealizovateľné, je v systéme OB už zakomponované.

Rovnako môže klesať aj základná štátna dávka študenta z „bohatej“ rodiny. Štátnu dávku za študenta by si priznával rodič. Náš pokusný občan s príjmom 2500 € mesačne a jedným 18 ročným študentom by mal Odvodový bonus ešte 85,81 € ⁴⁸ a na nulu by klesol pri príjme 2881 € (dnešný hrubý príjem 2132 € a čistý 1546 €).

Náš sociálny systém môže byť ešte sociálnejší a Odvodový bonus tomu nijako nebude brániť, práve naopak, zaslúži sa o to.

46 $199,48 + 60\% \text{ z } 199,48 - 10\% \text{ z } 1994,8$

47 $199,48 + 60\% \text{ z } 199,48 - 10\% \text{ z } 1994,8 - 22,5\% \text{ z } (2500 - 1994,8)$

48 $2 \times 199,48 - 10\% \text{ z } 1994,8 - 22,5\% \text{ z } (2500 - 1994,8)$

***Dopady na jednotlivé
sociálne skupiny***



Dopady na jednotlivé sociálne skupiny

Kvôli desiatkam sociálnych dávok a obrovskému množstvu detailných pravidiel, nie je možné ani len určiť všetky sociálne skupiny, niečo ešte presne vyrátať dopady na všetkých. To nie je nevýhoda Odvodového bonusu, ale prekliatie dnešného systému. Máme dávky, ktoré poberá len niekoľko ľudí a pravidlá, ktoré sa týkajú len zopár jednotlivcov, a preto vo väčšine prípadov pôjde skôr o skupinky ako skupiny.

Preto tu uvádzame pre ilustráciu len niekoľko konkrétnych príkladov dopadov Odvodového bonusu na tie sociálne skupiny obyvateľstva, ktoré sú početné.

5.1 Samostatne žijúci občan, bezdetný, dlhodobo nezamestnaný

Ak niekto dlhodobo nepracuje, v systéme OB dostane rovnako ako v dnešnom systéme.

Tabuľka 5

Dávka v hmotnej núdzi	61,60 €
Príspevok na bývanie	55,80 €
Nárok v dnešnom systéme	117,40 €

Odvodový bonus	199,48 €
Vymeriavací základ	199,48 €
Daň 19 %	37,90 €
Solidárny odvod 10 %	19,95 €
Zdravotný odvod 9 %	17,95 €
Čistá mzda	123,68 €
Odvod na II. pilier	6,18 €
Čistý príjem	117,49 €

5.2 Bezetný zamestnanec

O koľko si polepší jednotlivec zamestnaný na trvalý pracovný pomer?
Ak zarábal minimálnu mzdu, v systéme Odvodového bonusu si polepší o **14,5 %**. Ak zarábal priemernú mzdu, polepší si o **10,1 %**. Ak zarábal 1,5 násobok priemernej mzdy, polepší si o **7,6 %**.

Tabuľka 6

Hrubá mzda	480,00 €	912,00 €	1 368,00 €	
Superhrubá mzda	648,96 €	1 233,02 €	1 849,54 €	
Čistá mzda dnes	403,17 €	700,37 €	1 020,24 €	
Odvodový bonus	134,58 €	76,18 €	14,53 €	ŽM - 10% príjmov
Vymeriavací základ	783,54 €	1 309,20 €	1 864,06 €	OB + superhrubá mzda
Daň 19 %	148,87 €	248,75 €	354,17 €	
Solidárny odvod 10 %	78,35 €	130,92 €	186,41 €	
Zdravotný odvod 9 %	70,52 €	117,83 €	167,77 €	
Čistá mzda	485,80 €	811,70 €	1 155,72 €	
Odvod na II. pilier	24,29 €	40,59 €	57,79 €	5% z čistej mzdy
Čistý príjem	461,51 €	771,12 €	1 097,93 €	
Nárast čistého príjmu	14,5%	10,1%	7,6 %	

5.3 Osamelá matka, dve deti do 15 rokov, zamestnaná s príjmom

a) minimálna mzda

b) priemerná mzda

c) 1,5 násobok priemernej mzdy

V systéme OB si polepší aj pracujúca osamelá matka.

Štátna dávka pre dve deti do 15 rokov je vo výške 60 % životného minima.

Tabuľka 7

Hrubá mzda	480,00 €	912,00 €	1 368,00 €
Superhrubá mzda	648,96 €	1 233,02 €	1 849,54 €
Prídavky na deti	47,36 €	47,36 €	47,36 €
Čistá mzda	446,29 €	743,49 €	1 063,36 €
Čistý príjem	493,65 €	790,85 €	1 110,72 €

Odvodový bonus	134,58 €	76,18 €	14,53 €	ŽM – 10 % príjmov
OB na deti	119,69 €	119,69 €	119,69 €	60 % životného minima
Vymeriavací základ	903,23 €	1 428,89 €	1 983,75 €	OB + superhrubá mzda
Daň 19 %	171,61 €	271,49 €	376,91 €	
Solidárny odvod 10 %	90,32 €	142,89 €	198,38 €	
Zdravotný odvod 9 %	81,29 €	128,60 €	178,54 €	
Čistá mzda	560,00 €	885,91 €	1 229,93 €	
Odvod na II. pilier	28,00 €	44,30 €	61,50 €	5% z čistej mzdy
Čistý príjem	532,00 €	841,62 €	1 168,43 €	

Nárast čistého príjmu	7,8 %	6,4 %	5,2 %
------------------------------	--------------	--------------	--------------

5.4 Živnostník s príjmom z podnikania po odpočítaní výdavkov
a) na úrovni minimálnej mzdy
b) priemernej mzdy
c) 1,5 násobku priemernej mzdy.

Tabuľka 8

Prijem z podnikania po odpočítaní výdavkov	480,00 €	912,00 €	1 368,00 €	deleno koeficient 1,486
Vymeriavací základ	323,01 €	613,73 €	920,59 €	
Odvody Socialna poistovňa	151,16 €	203,45 €	305,18 €	
Odvody Zdravotná poistovňa	63,38 €	85,92 €	128,88 €	
Daň z príjmu	0,00 €	57,66 €	116,81 €	
Čistý príjem	265,00 €	564,97 €	817,13 €	
Odvodový bonus	151,48 €	108,28 €	62,68 €	ŽM – 10 % príjmov po odčítaní výdavkov
Vymeriavací základ	631,48 €	1 020,28 €	1 430,68 €	OB + príjem
Daň 19 %	119,98 €	193,85 €	271,83 €	
Solidárny odvod 10 %	63,15 €	102,03 €	143,07 €	
Zdravotný odvod 9 %	56,83 €	91,38 €	128,76 €	
Čistá "mzda"	391,52 €	632,57 €	887,02 €	
Odvod na II. pilier	19,58 €	31,63 €	44,35 €	5% z čistej mzdy
Čistý príjem	371,94 €	600,94 €	842,67 €	
Nárast čistého príjmu	40,4 %	6,4 %	3,1 %	

5.5 Rodina s dvoma deťmi do 15 rokov, on pracuje za priemernú mzdu, matka pracovala za 1,5 násobok minimálnej mzdy. Situácia na horizonte do troch rokov veku dieťaťa.

V Odvodovom bonuse vyplácame nižšiu materskú, ale na rozdiel od dnešného systému celé tri roky a nie iba 34 týždňov. Paradoxne, v tomto príklade si rodina s dieťaťom do troch rokov nepohorší ani len v období dnešnej materskej, nakoľko materská sa považuje za vlastný príjem a tak si manžel dnes nemôže uplatniť nezdaniteľnú časť základu dane na manželku.⁴⁹

Na horizonte celých troch rokov je príjem do rodiny podstatne vyšší ako v dnešnom systéme

Mesačné porovnanie:

Tabuľka 9

	Materská	Rodičovská	
Hrubá mzda	912,00 €	912,00 €	
Superhrubá mzda	1 233,02 €	1 233,02 €	
Materská/Rodičovský	477,40 €	214,70 €	
Prídavky na deti	47,36 €	47,36 €	
Čistá mzda	743,49 €	803,71 €	
Čistý príjem	1 268,25 €	1 065,77 €	
OB otca	76,18 €	76,18 €	ŽM – 10 % príjmov
OB na deti	119,69 €	119,69 €	60 % životného minima
Vymeriavací základ	1 428,89 €	1 428,89 €	OB + superhrubá mzda
Dane a odvody 38 %	542,98 €	542,98 €	
Čistý mzda otca	885,91 €	885,91 €	
Odvod otca na II. pilier	44,30 €	44,30 €	5% z čistej mzdy
Materská	525,66 €	525,66 €	
OB matky	199,48 €	199,48 €	
Vymeriavací základ	725,14 €	725,14 €	
Dane a odvody 38%	275,55 €	275,55 €	
Čistý príjem matky	449,59 €	449,59 €	
Odvod matky na II. pilier	22,48 €	22,48 €	
Čistý príjem rodiny	1 268,72 €	1 268,72 €	
Nárast čistého príjmu	0,0 %	19,0 %	

49 platí iba ak je materská vyššia ako NČZD

Porovnanie do troch rokov veku dieťaťa

Tabuľka 10

	DNES	OB
Materská	3 665,20 €	17 084,24 €
Rodičovský	6 441,00 €	-
Prídavky na deti	1 799,68 €	-
Príspevok pri narodení	829,86 €	-
Mzda otca	30 059,22 €	33 664,64 €
Odvod otca na II. pilier	-	1 683,23 €
Odvod matky na II. pilier	-	854,21 €
Spolu	42 794,96 €	48 211,44 €
Rozdiel	142,54 € mesačne	

5.6 Rodina s dvoma deťmi, jedno do 15 rokov, druhé nad 15 rokov, on pracuje za priemernú mzdu, matka za 1,5 násobok minimálnej mzdy

Tabuľka 11

	On	Ona
Hrubá mzda	912,00 €	720,00 €
Superhrubá mzda	1 233,02 €	973,44 €
Prídavky na deti	47,36 €	-
Čistý príjem	790,85 €	565,69 €
Odvodový bonus	76,18 €	102,14 €
OB na deti	239,38 €	-
Vymeriavací základ	1 548,57 €	1 075,58 €
Daň 19 %	294,23 €	204,36 €
Solidárny odvod 10 %	154,86 €	107,56 €
Zdravotný odvod 9 %	139,37 €	96,80 €
Čistá mzda	960,12 €	666,86 €
Odvod na II. pilier	48,01 €	33,34 €
Čistý príjem rodiny	912,11 €	633,51 €
Nárast čistého príjmu	15,3%	12,0%
Nárast čistého príjmu rodiny	13,7%	

5.7 Súhrn dopadov na jednotlivé sociálne skupiny

Pracujúci - 384 tisíc zamestnancov s najnižšími mzdami si polepší v priemere o 12%. 850 tisíc zamestnancov patriacich do strednej triedy bude mať vyššie čisté príjmy v priemere o 10%. 72% peňazí, o ktoré sa zvýšia celkové čisté príjmy, si podelí nižšia a stredná trieda.

Rodiny s malými deťmi - dostanú za tri roky o 60% viac peňazí ako v dnešnom systéme počas materskej a rodičovskej dovolenky.

Živnostníci - podnikateľom - fyzickým osobám s príjmom z podnikania do 700 Eur mesačne sa zvýši čistý príjem. 157 tisíc živnostníkov, ktorí dnes platia minimálne odvody, si významne polepší. Živnostníci od 700 Eur mesačne do 1 600 Eur mesačne sú jednou z mála skupín obyvateľstva, ktoré si v Odvodovom bonuse mierne pohoršia.^{49a} Lenže kým dnešný systém z nich vyrába budúcich chudákov, lebo platia minimálne odvody a teda si len minimálne šetria na dôchodok, v systéme OB si budú na dôchodok odvádzat' porovnateľne ako zamestnanci s rovnakým mesačným príjmom.

Dôchodcovia – dostanú rovnaký dôchodok ako dnes. Bude pozostávať z Odvodového bonusu a vyrovnávacej dávky. Vyrovnávaciu dávku bude dostávať každý budúci dôchodca, ktorý získal nejaký dôchodkový nárok (odpracoval nejaké roky) v dnešnom systéme. Kto pracuje, si po zavedení Odvodového bonusu bude povinne sporiť v II. pilieri minimálne 5% z čistého príjmu.^{49b}

Sirotky – časť sirotských dôchodkov bude v budúcnosti riešená z II. piliera zomrelého rodiča. Existuje však určitý počet osirelých detí, ktorých rodič zomrel v mladom veku a ktorým budeme vyplácať sirotskú štátnu dávku na úrovni dnešných sirotských dôchodkov.

Ťažko zdravotne postihnutí - budú mať vyššie invalidné dôchodky, do ktorých rozpočítame náklady na dnešné príspevky. Na financovanie jednorazových väčších zdravotne odôvodnených výdavkov zavedieme bezúročné pôžičky.

49a aj to si pohoršia iba vďaka inej výške paušálnych výdavkov v systéme OB a v dnešnom systéme

49b dôvody, prečo musíme zmeniť dôchodkový systém nájdete v kapitole 1

Dopady na verejné financie



Dopady na verejné financie

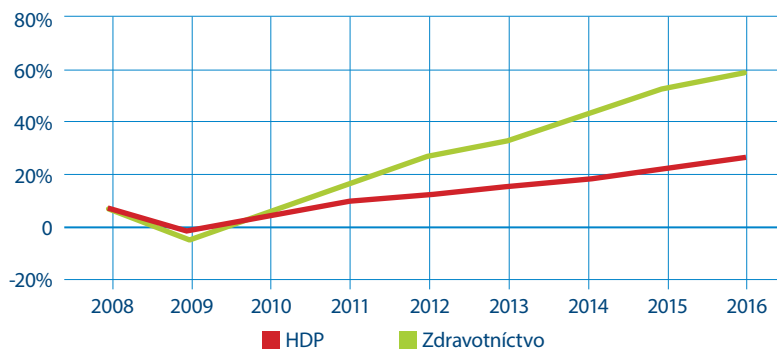
Najskôr niekoľko základných informácií o Odvodovom bonuse:

OB je zásadná reforma daňového a odvodového systému, ktorú navrhol Richard Sulík prvýkrát už v roku 2005. Tak ako sa vyvíjal systém, ktorý chceme nahradiť, vyvíjal sa aj Odvodový bonus. Princípy však ostali po celý čas zachované: **jednoduchší systém, žiadne bariéry medzi nepracovaním a pracovaním, viac peňazí pre rodiny s malými deťmi, nižšie odvodové zaťaženie.**

Jednotlivé parametre sa však v čase menili.⁵⁰ Keď sme sa v minulosti pokúšali o výpočet dopadu na verejné financie v porovnaní s dnešným systémom, **každá zmena v systéme menila výsledok nášho porovnávania.** Obzvlášť nepríjemné pre porovnávanie bol rast výdavkov na zdravotníctvo, ktoré rástli významne rýchlejšie ako HDP. Keďže Odvodový bonus nie je reformou zdravotníctva, zdravotný odvod sme museli upravovať tak, aby sme vybrali približne toľko peňazí, koľko je v dnešnom systéme. Nepáčilo sa nám to o to viac, že rast výdavkov znižuje nárast celkových čistých príjmov. V zdravotníctve je dosť peňazí, len sa s nimi nevhodne nakladá.⁵¹

Graf 3

Rast HDP a nákladov na zdravotníctvo



Výpočet dopadov v porovnaní s dnešným systémom je o to zložitejší, **že neexistujú presné, úplné a spoľahlivé dáta v rozsahu aký by sme potrebovali.** Niektoré dáta nám štátny aparát neposkytne, iné ani nespracúva. Aby sme dokázali urobiť presné

⁵⁰ V prvej verzii z roku 2005 bol odvod iba jeden, vo výške 20 % a volal sa redistribučný. Druhá verzia, prepracovanejšie, nasledovala už v roku 2006. Odvody sú už dva, solidárny a zdravotný, základná štátna dávka na dieťa je vo výške 80 % ŽM a materská vo výške 1x ŽM. S touto verzou išla SaS do svojich prvých volieb a na jej zavedenie sa počas Radičovej vlády intenzívne pracovalo. Tretia verzia vyšla skoro po desiatich rokoch – pred voľbami 2016. Vypadla pestúnska štátna dávka, dávka na dieťa klesla na 20 % ŽM, ale za to materská sa už počítala ako 1,5 % z úhrnu miezd, čím je materská silne naviazaná na predchádzajúci príjem rodičov. V tejto verzii existovala aj odvodová úľava na deti, ktorú sme v posledných prepočtoch zrušili. Pribudla sirotská štátna dávka.

⁵¹ Zdravotná reforma je osobitným reformným dielom SaS.

výpočty, nestačí nám vedieť kto koľko zarába, ale potrebovali by sme vedieť aj presnú štruktúru anonymizovaných príjmov - nárok na sociálne dávky a odvodové úľavy, príjem manžela/-ky, počet detí a ich vek. Údaje o príjmoch niektorých skupín obyvateľstva sú nedostupné⁵² a ak má niekto príjem aj zo zamestnania aj z podnikania, nedokážeme to zistiť. Pokúšať sa o presné výpočty na nepresných dátach je vždy ošemetné.⁵³ Výsledkom tohto nerovného boja bola polemika, aký je skutočný dopad Odvodového bonusu na verejné financie. Seriózne výpočty sa pohybovali od „skoro“ neutrálnej až po deficit okolo 1 miliardy Eur.

V každom prípade, zavedenie Odvodového bonusu bude mať dve fázy, medzi ktorými budeme mať minimálne rok na to, aby sme zozbierali údaje zo všetkých štátnych inštitúcií a vypočítali presné dopady Odvodového bonusu. V podstate je možných niekoľko scenárov:

- Scenár 1:** Premenné (najmä sadzby daní a odvodov) sa nastaví tak, aby nevznikal deficit. Finančné prínosy pre ľudí budú samozrejme primerane nižšie. Ostatné výhody OB ostávajú zachované.
- Scenár 2:** Dynamické efekty budú odhadnuté tak, že po nábehu nebude vznikať deficit. Vtedy je možné pracovať s nižšími sadzbami. Dynamické efekty sú najmä tieto:
- a. Klesanie vyrovnávacích dávok v čase
 - b. Vznik nových pracovných miest – tým menej sociálnych dávok a zároveň viac odvodov
 - c. Menej úradníkov – tým úspora na administratívnych nákladoch
 - d. Menej administratívnej záťaže firiem – tým nižšie náklady firiem a teda vyššie základy dane a vyššie dane z príjmu PO
- Scenár 3:** Vznikne mierny deficit, ktorý bude ušetrený na inom mieste – menej korupcie, škrtanie výdavkov štátu, ktoré nie sú verejnými statkami a pod. Pripomíname, že nech je deficit akýkoľvek, ostane ľuďom vo forme vyššieho príjmu.

Odvodový bonus je našou politickou prioritou, je to náš „sociálny balíček“ pre občanov tohto štátu. Ak minulé vlády dokázali minúť miliardy na vlaky zadarmo, uhlie v alobale a podobné nezmysly, môžeme si my pre zmenu dovoliť nechať časť peňazí ľuďom, nech s nimi naložia podľa svojho uváženia.

⁵² Napríklad silové zložky, slobodné povolania, živnostníci neplatiaci odvody, odmeny konateľov, či príjem pracujúcich dôchodcov

⁵³ Od IFP sme dostali dokonca nesprávne dáta, za čo sa nám neskôr ospravedlnili

Čo hovorí v prospech výpočtu, ale nie je vypočítateľné

Ako sme už spomínali, neexistujú žiaľ presné, úplné a spoľahlivé dáta v rozsahu aký by sme potrebovali na výpočet presných (statických) dopadov zavedenia Odvodového bonusu na verejné financie. Dovoľujeme si uviesť efekty, ktoré sú v prospech Odvodového bonusu:

Súbehy materská/zamestnanie – pri výpočtoch sme predpokladali, že každé dieťa do troch rokov má matku alebo otca, ktorý je s ním na materskej. Tým pádom sme tejto osobe zarátali Odvodový bonus v plnej výške. To však neplatí, ak obaja rodičia popri materskej pracujú. Vtedy sa Odvodový bonus znižuje o 10% vlastných príjmov.

Súbehy rôznych foriem zárobkových činností – predstavte si, že zo zamestnania zarobíte 400 Eur mesačne a zo živnosti ďalších 400 Eur. Budete mať nárok iba na jednu základnú štátnu dávku, ale vo výpočtoch sme vám zarátali dve, lebo z dnešných dát nie je možné zistiť, že sa jedná o súbeh dvoch príjmov. Takéto dáta nám štátny aparát neposkytne.

Slobodné povolania, atď. – absolútnou neznámou sú slobodné povolania alebo napríklad odmeny konateľov. Aká je štruktúra príjmov napríklad z autorských honorárov? Výnos na odvodoch sme odhadli cez daň z príjmu vybranú z inej samostatne zárobkovej činnosti. Ale odhadnúť, koľko by sme ušetrili na vyplatenom Odvodovom bonuse je prakticky nemožné.

Klesanie mimoriadnych štátnych dávok – v Odvodovom bonuse neklesá iba základná štátna dávka dospelého osoby, ale ak má niekto príjem nad 10 násobok životného minima (dnešných necelých 1 475 Eur v hrubom), jeho vlastný OB je nula a začínajú klesať mimoriadne štátne a základné štátne dávky na deti. Keďže nevieme kto má akú štruktúru príjmov, koľko má detí a podobne, nevieme odhadnúť ani klesanie mimoriadnych štátnych dávok.

***Prechodné obdobia
a realizácia OB***



Prechodné obdobia a realizácia OB

Zmena paradigmy síce musí nastať absolútne, ale prechod zo starého na nový systém nie je možné uskutočniť zo dňa na deň. Stačí si len predstaviť dôchodcu, ktorý by zo dňa na deň namiesto 400 € dôchodku dostal len Súčet štátnych dávok, po zdanení 123,68 €. Samozrejme, že to neprichádza do úvahy a preto sú na výdavkovej stránke nutné prechodné obdobia, ktoré takpovediac nechajú starý systém „dobehnúť“. Výdavková stránka, to je 90 sociálnych platieb, v nasledovných skupinách:

Platby bez prechodného obdobia, ktorých je približne tretina

Tieto platby sú buď okamžite zrušiteľné aj bez zavedenia Odvodového bonusu, alebo budú ním okamžite nahradené. K tým okamžite zrušiteľným platbám patria výkveti sociálneho inžinierstva, ako napríklad príspevok na aktivačnú činnosť alebo príspevok na dochádzku za prácou. Je jedno, aké pekné plány boli tých, ktorí tieto dávky tvorili, vždy ide o deformáciu voľného trhu a väčšinou s „crowding out effectom“.⁵⁴ Treba konečne prestať s vymýšľaním stále nových a nových dávok. Druhým typom dávok sú dávky, ktoré budú Odvodovým bonusom nahradené okamžite po jeho zavedení v rovnakej alebo vyššej sume. Napríklad prídavok na dieťa vo výške 23,68 € bude nahradený základnou štátnou dávkou na dieťa. Takto okamžite nahradené dávky tiež nepotrebujú žiadne prechodné obdobia.

Platby s krátkym prechodným obdobím

Sem patria platby, ktoré budú síce nahradené Odvodovým bonusom, ale v citelne nižšej sume. Zároveň sú ale nové odvody výrazne nižšie, čo dáva priestor na pripoistenie sa. Napríklad dávka v nezamestnanosti. Bude síce nahradená Odvodovým bonusom, ale len na úrovni Súčtu štátnych dávok po zdanení, čo v určitých prípadoch môže byť menej. Adaptačná doba na tento nový stav nebude ihneď a preto je nutné krátke prechodné obdobie, kým si každý zvolí a zrealizuje pre seba najvhodnejšiu stratégiu. Niektorí si povie, že v prípade nezamestnanosti bude určitú dobu žiť z úspor, niektorí sa rozhodne pripoistiť sa a niektorí sa rozhodne žiť s týmto rizikom, lebo nemá obavy o stratu zamestnania. Ďalšie zmiernenie prechodu spôsobí fakt, že poistenie v nezamestnanosti bude síce dobrovoľné, ale „defaultne“ ostanú všetci pracujúci poistení (len budú mať možnosť vystúpiť). To znamená, že kto sa o tieto záležitosti vôbec nezaujíma, ten žiadnu zmenu nepocíti. Kto však vedome sám od seba z poistenia vystúpi, si bude aj vedomý skutočnosti, že už pre prípad nezamestnanosti poistený nie je. Analogický postup bude zvolený aj pri nemocenskom poistení.

54 Efekt vytlačania súkromných investícií štátnymi

Pri obidvoch náhradách ide o poisťný princíp, kde sa nezohľadňuje dĺžka platenia, na rozdiel od sporivého princípu. Je to ako s domom, ktorý je poistený proti požiaru. Keď sa po 20 rokoch poisťka ukončí a deň na to dom ľahne popolom, nevznikne žiaden nárok z poisťovne. Skutočnosť, že 20 rokov bolo platené poisťné, jednoducho nehrá rolu rovnako, ako pri nemocenskom poistení alebo poistení proti nezamestnanosti.

Platby s dlhým prechodným obdobím

sú najmä dôchodky, ktoré sú s odstupom najkomplikovanejšie na prechodné obdobia. V podstate ide o tri skupiny ľudí:

Tabuľka 12

	Definícia	Garantovaná suma štátom	Kedy	Platby do systému	Výsledný stav
Dnešný dôchodca	Osoby v dôchodkovom veku s priznaným dôchodkom	OB + vyrovnávacía dávka vo výške rozdielu medzi priznaným dôchodkom a OB	ihneď	žiadne	Priznaný dôchodok v plnej výške (avšak rozdelený na OB a vyrovnávaciu dávku)
Dnešný pracujúci	Osoby, ktoré minimálne jeden rok platili odvody do Sociálnej poisťovne	OB + vyrovnávacía dávka zodpovedajúca zaplateným odvodom v starom systéme	OB ihneď, vyrovnávacía dávka po dosiahnutí dôchodkového veku	Výrazne nižšie odvody po zvyšok pracovného života	OB + alikvotná časť dôchodku po dosiahnutí dôchodkového veku + povinný 2. pilier + možnosť komerčného sporenia
Dnešný nepracujúci	Osoby, ktoré neplatili vôbec odvody do Sociálnej poisťovne	OB	Počas celého života	Výrazne nižšie odvody celý pracovný život	OB + povinný 2. pilier + možnosť komerčného sporenia

Dnešní dôchodcovia budú tiež súčasťou systému a majú nárok na Súčet štátnych dávok, ktorý je v prípade zdravého dôchodcu 199,48 €. Keď nemá iné príjmy, je toto jeho základ dane a čistý príjem je 123,68 €. ⁵⁵ Rozdiel medzi dnešným dôchodkom a čistým príjmom plynúcim zo Súčtu štátnych dávok bude tvoriť takzvaná Vyrovnávacía dávka. Túto mu vypočíta Sociálna poisťovňa, ktorá disponuje všetkými potrebnými údajmi a ktorá mu ju bude aj mesačne posilať na účet, spolu s Odvodovým bonusom. Prechodné obdobie je také dlhé, ako bude žiť posledný človek, ktorý pri zavedení Odvodového bonusu už mal priznaný dôchodok.

55 199,48 € – 19% daň – 19% odvody.

Dnešní pracujúci sú rovnako súčasťou systému a tiež majú nárok na Odvodový bonus, ktorý je súčasťou vymeriavacieho základu. Okrem toho ale majú už nejaký počet rokov odpracovaný v starom systéme, počas ktorých odvádzali príspevky na dôchodkové poistenie. V závislosti od počtu rokov odpracovaných v starom systéme a výšky odvodu im Sociálna poisťovňa stanoví ku dňu zavedenia Odvodového bonusu sumu, na ktorú budú mať nárok, až dosiahnu dôchodkový vek. Keď napríklad niekto má dnes, po tom, ako 40 rokov pracoval za priemernú mzdu, nárok na priemerný dôchodok, tak človek, ktorý odpracoval 20 rokov za priemernú mzdu, bude mať nárok na polovicu priemerného dôchodku⁵⁶, z ktorého sa odráta jeho základná štátna dávka po zdanení a to je príslušná vyrovnávací dávka, na ktorú bude mať dnešný pracujúci nárok. Táto vyrovnávací dávka sa zafixuje a každý rok sa bude zvyšovať o infláciu, až kým dnešný pracujúci nedosiahne dôchodkový vek. Vtedy nemusí prestať pracovať, ani sa nič iné nemení, iba to, že Sociálna poisťovňa mu začne vyplácať jeho v deň zavedenia Odvodového bonusu zafixovanú a odvtedy valorizovanú vyrovnávací dávku (tá nebude súčasťou vymeriavacieho základu). Každému dnešnému pracujúcemu sa tak rozdelí jeho pracovný život na už odpracované roky, za ktoré dostane príslušnú (valorizovanú o infláciu) vyrovnávací dávku a zostávajúce roky, počas ktorých bude platiť výrazne nižšie odvody, čo mu dáva možnosť si nasporiť (vyše 50% pracujúcich sa rozhodlo vstúpiť do II. piliera, platby doň pôjdu z čistého príjmu a náhrady z neho nebudú súčasťou vymeriavacieho základu) minimálne chýbajúcu časť do toho dôchodku, ktorý by mal, keby pracoval iba v starom systéme.

Prechodné obdobie v tejto skupine je najdlhšie. Najskôr musí aj ten najmladší, ktorý má nárok na vyrovnávací dávku dosiahnuť dôchodkový vek. U chalana, ktorý pred rokom ukončil ZŠ a teraz robí u smetiarov, to môže byť vyše 45 rokov a ešte musí aj dožiť dôchodok, možno ďalších 15 rokov, možno 25 rokov. Alternatívne môže dôjsť k jednorazovému vyplateniu nárokov zo starobného poistenia a pripísania na účet v II. pilieri, čo by bolo možné minimálne pri tých, ktorí sú v II. pilieri už dnes. Každopádne je reč o prechodnom období trvajúcim niekoľko desiatok rokov.

Dnešný nepracujúci to má najľahšie. Celý svoj pracovný život bude odvádzat výrazne nižšie odvody. Po dosiahnutí dôchodkového veku bude dostávať Súčet štátnych dávok a náhradu z II. piliera, najmenej vo výške ŽM. Náhrada z II. piliera (istina a výnos) nie je súčasťou vymeriavacieho základu, to znamená, že neznižuje Odvodový bonus, nezdaňuje sa a neplatia sa z nej odvody. Ďalej má dnešný nepracujúci možnosť komerčne si sporiť, napríklad uzavrieť doplnkové dôchodkové sporenie a pod.

⁵⁶ Výška dôchodku sa určí podľa dnes platných pravidiel

***Často kladené otázky,
až kritické komentáře***



Často kladené otázky, aj kritické komentáre

8.1 Ako bude zabezpečený jednorazový nárast miezd?

Minimálne rok pred zavedením Odvodového bonusu vstúpi do platnosti zákonná norma (novela zákonníka práce), podľa ktorej budú musieť byť všetky hrubé mzdy uvedené v platných pracovných zmluvách a mzdových dekrétach zvýšené o odvody, ktoré dovtedy hradil zamestnávateľ. Takéto kogentné ustanovenie bude mať takú istú právnu silu, ako napríklad samotná povinnosť platiť mzdu. Tým, že superhrubá mzda (a spolu s ňou navýšenie miezd) bude zavedená rok pred zavedením Odvodového bonusu, budú mať zamestnanci dostatočne dlhý čas si preveriť, či ich čisté mzdy neklesli. Samozrejme, nárast miezd v ďalších rokoch po zavedení Odvodového bonusu nie je možné ovplyvniť zákonom, presne tak ako to nie je možné ani dnes.

8.2 Kto vlastne bude z odvodového bonusu ťažiť, zamestnanci alebo zamestnávatelia?

U tých, ktorí dnes pracujú, plynie celý finančný efekt zamestnancovi, pozri otázku č. 1, zamestnávateľ nemá priamy finančný efekt. U tých, ktorí dnes nepracujú, plynie finančný efekt zamestnávateľovi, lebo on bude mať nižšie osobné náklady a môže zamestnať nízkokvalifikovaných ľudí, ktorí nedokážu vytvoriť hodnotu aspoň vo výške dnešných minimálnych osobných nákladov.

8.3 Prečo by nová reforma mala automaticky podporiť rast zamestnanosti?

Kto dostáva sociálnu dávku (Odvodový bonus) a začne pracovať, nepríde o ňu, len sa mu začne mierne znižovať (s každým ďalším zarobeným eurom sa mu sociálna dávka zníži o 10 centov). Takýto súbeh medzi mzdou a sociálnou dávkou zvyšuje motiváciu ľudí pracovať. Dnes vlastný čistý zárobok znižuje sociálnu dávku o 75% (napr. dlhodobo nezamestnaný pri práci na dohodu za 100 €, súčasne poberajúci príspevok na bývanie). Zátťaž 84 percent (pokles sociálnej dávky a odvody) zabije akúkoľvek motiváciu pracovať, lebo vám štát takmer všetko, čo vytvoríte, zoberie. Resp. štát vytvára obrovskú motiváciu príjmy nepriznávať a pracovať na čierno.

8.4 Zmazanie rozdielu medzi odvodovým a daňovým zaťažením zamestnanca a živnostníka.

Živnostníci prestanú byť odvodovo zvýhodnení oproti zamestnancom. Odvodové zaťaženie má byť rovnaké, tak ako je dnes rovnaké daňové zaťaženie. Jediný rozdiel ostanú paušálne výdavky. Ide o dodržanie princípu neutrality zaťaženia, ako jedného z dôležitých princípov. Ak totiž majú niektorí príliš nízke odvody, budú mať v dnešnom

systeme aj príliš nízke dôchodky. Samozrejme, že sa môže stať, že nie jeden živnostník sa opäť radšej zamestná a dôjde k poklesu fiktívnych živností a k nárastu skutočných pracovných miest. Ale to určite nie je negatívny jav.

8.5 Odvodový bonus podkopáva aktívnu politiku trhu práce, ruší sa napríklad príspevok na rekvalifikáciu.

Áno, navrhujeme zrušiť celý zákon o aktívnej politike trhu práce, lebo ho považujeme za neefektívne sociálne inžinierstvo. Ľudia, ktorí sa v tejto oblasti hýbu, by vedeli rozprávať o zneužívaní a neúčelnosti tejto politiky. Čo skutočne pomôže znížiť nezamestnanosť a držať ju na nízkej úrovni, je kvalitné podnikateľské prostredie, nízke odvodové zaťaženie a odstránenie bariéry medzi nepracovaním a pracovaním. Vtedy vznikajú pracovné miesta a ich dostatok je najlepšou sociálnou ochranou zamestnancov.

8.6 Nie je dobrovoľné nemocenské poistenie veľké riziko?

Sociálna poisťovňa bude ponúkať nemocenské poistenie v dnešných sadzbách aj po zavedení OB a na začiatok ostanú všetci pracujúci nemocensky poistení. Poistený nebude len ten, kto sa aktívne rozhodol z poistenia vystúpiť. Ľudia sami (a nie politici za nich), si rozhodnú, či preferujú poistenie alebo peniaze, presne ako pri požiari alebo havarijnej poistke.

8.7 Aké budú sadzby dobrovoľného nemocenského poistenia a dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti?

Dnes je sadzba povinného nemocenského poistenia zamestnanca 2,8% z hrubej mzdy (1,4% zamestnanec a rovnako 1,4% zamestnávateľ). Po zavedení Odvodového bonusu by to znamenalo 2% zo superhrubej mzdy zamestnanca.

Po zavedení dobrovoľného nemocenského poistenia, ostávajú všetci pracujúci naďalej poistení za dnešné sadzby. Pre toho, kto nič nepodnikne, sa teda nič nemení. Kto sa však aktívne rozhodne nemocenské poistenie opustiť, môže ostať nepoistený alebo sa poistiť komerčne. Ak nenájde pre seba vhodný produkt, stále mu ostáva Sociálna poisťovňa.

A ešte jedna dôležitá vec, okrem nemocenského má občan v prípade práceneschopnosti automaticky nárok na základnú štátnu dávku 123,68 € v čistom, či si bude alebo nebude platiť dobrovoľné nemocenské poistenie. Uvedené platí aj pre poistenie v nezamestnanosti.

Predpokladáme, že nastane obdobná situácia ako pri pri liberalizácii cien povinného zmluvného poistenia, ku ktorej došlo v roku 2003. Namiesto zvyšovania sadzieb sa sadzby znížili a vodiči si dnes môžu vybrať výhodnejšie poistenie.

8.8 Čo sa stane s „nepoistiteľnými“ osobami? Napríklad keď sa niekto chce komerčne pripoistiť pre prípad práceneschopnosti, ale poisťovňa ho odmietne, lebo má cukrovku?

Sociálna poisťovňa bude naďalej poskytovať nemocenské poistenie a poistenie v nezamestnanosti za sadzby ako dnes, avšak na dobrovoľnej báze. Kto bude mať problém sa poistiť komerčne, vždy bude mať možnosť vrátiť sa do Sociálnej poisťovni.

8.9 Garančné poistenie - existuje Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/94/ES z 22. októbra 2008 o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa, podľa ktorej musia členské štáty EÚ zriadiť záručné inštitúcie, ktoré zaručujú vyplatenie nárokov zamestnancov, a ak je to vhodné aj vyplatenie odstupného pri skončení pracovnoprávných vzťahov. Ako to bude po zavedení OB?

Garančné poistenie v súčasnej podobe platené zamestnávateľom bude zrušené. Podľa smernice, krajiny EÚ musia zriadiť záručné inštitúcie, ktoré zaručujú vyplatenie nárokov zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa. Zamestnávatelia musia prispievať na financovanie týchto inštitúcií, pokiaľ nie sú plne kryté verejnými orgánmi. Čiže, garančný fond zostane zachovaný, len nebude financovaný príspevkami zamestnávateľov. V roku 2016 vybrala Sociálna poisťovňa na garančnom poistení 42 mil. € a na dávkach vyplatila 3,2 mil. €.

8.10 Čo bude s úrazovým poistením?

Za pracovné úrazy a choroby z povolania bude naďalej zodpovedný zamestnávateľ. Rozdiel bude v tom, že úrazové poistenie bude síce povinné, ale presunie sa do súkromného sektora tak, ako povinné zmluvné poistenie motorových vozidiel. Štát len stanoví mieru náhrady v prípade pracovného úrazu a choroby z povolania, ale zamestnávateľ sa poistí v súkromnom sektore.

8.11 Slováci sú nezodpovedný národ. Ako bude zabezpečené, že peniaze, o ktoré sa im zvýšia mzdy použijú na komerčné pripoistenie a neprepijú?

Slováci v žiadnom prípade nie sú nezodpovedný národ. Za rok 2017 bolo 1,4 milióna sporiteľov v II. pilieri. Životnú poistku má uzavretú cca 3,5 milióna občanov a doplnkové dôchodkové poistenie cca 790 tisíc ľudí. K tomu treba prirátat státisíce zmlúv o stavebnom sporení a nespočetné množstvo termínovaných vkladov a spožirových účtov. A to všetko pri 5,4 mil. obyvateľov, z ktorých len cca 2,5 mil. má vlastný príjem.

Samozrejme sa môže stať, že možno jedno či dve alebo päť percent populácie je voči sebe natoľko nezodpovedných, že sa nijako o seba nepostará. Títo ľudia v prípade absencie ostatných príjmov skončia na životnom minime, štát ich teda nenechá umrieť hladom a tiež dostanú základnú zdravotnú starostlivosť. Prečo ale má byť 95% obyvateľstva obmedzovaných vo svojom slobodnom rozhodovaní (tým že štát odoberá z príjmu vyše polovicu na daniach a odvodoch berie možnosť rozhodnúť sa o použití práve týchto odobratých peňazí) len preto, že sa nájde 5% nezodpovedných?

8.12 Daruj 2 % pre tretí sektor (asignačná daň) - Odvodový bonus je doposiaľ najefektívnejším návrhom na likvidáciu tretieho sektora. 2% asignáciu chce zúžiť na charitu a zdravotné služby. Už nebudete môcť darovať dane škôlke, na šport, ani organizáciám snažiacim sa zefektívniť fungovanie verejnej správy.

V prepočtoch sme zohľadnili celú sumu, ktorá ide na dnešnú asignáciu (cca 27 mil. €), tretí sektor teda nebude ukrátený. Okrem toho plánujeme v inej časti volebného programu zriadenie poukazov na charitu, kultúru, vzdelávanie, šport a voľnočasové aktivity, vo výrazne vyššej čiastke, ako dnešná asignácia.

8.13 Ruší sa celý systém sociálneho zabezpečenia

Toto tvrdenie nie je pravdivé. Systém sociálneho zabezpečenia sa neruší, ale nahrádza. Po prvé, základnou štátnou dávkou, ktorá nahradí všetky dnešné dávky z titulu nízkeho alebo žiadneho príjmu. Po druhé, mimoriadnymi štátnymi dávkami, ktoré zohľadňujú materstvo, invaliditu, neplnenie vyživovacej povinnosti a úmrtie rodiča.

Uvedieme pár ilustračných príkladov ako to bude vyzeráť v praxi.

Príspevok na starostlivosť o dieťa, ktorý sa vypláca pracujúcej matke ako úhrada nákladov napr. na jasle do 3 rokov dieťaťa, bude nahradený štátnou materskou dávkou. Matka môže popri dieťati pracovať, materská dávka sa začne krátiť až od superhrubého príjmu vo výške 2000 € (s každým ďalším zarobeným Eurom nad túto sumu sa materská dávka zníži o 22,5 centa). Takýto súbeh medzi mzdou a materskou zvyšuje motiváciu pracovať popri materskej. V súčasnosti práca popri materskej na čiastočný úväzok znižovala ďalšiu materskú. Mamička/otecko môže financovať jasle z materskej dávky vyplácanej celé tri roky.

Zrušenie sociálnych štipendií - dnes dostane rodina s nezaopatreným dieťaťom (študent do 25 rokov veku) iba prídavok na dieťa 23,68 € mesačne. Sociálne štipendium dostane študent, iba ak sú príjmy rodiny pod úrovňou životného minima. Teraz prekročenie limitu aj o pár Eur znamená stratu sociálneho štipendia. V systéme

OB dostane každý študent nad 15 rokov základnú štátnu dávku 123,68 € mesačne, rovnako ako dospelá osoba.

Toto sú len dva príklady za všetky ako Odvodový bonus náhradza súčasný system a zjednodušuje život ľudí.

8.14 Odvodový bonus poškodí invalidov, lebo ruší rôzne sociálne dávky, ktoré sú v súčasnosti invalidom k dispozícii.

V prípade Odvodového bonusu sa štát nehrá na sociálneho inžiniera a nesnaží sa rozhodovať za postihnutého. To, že niekto je na vozíčku, neznamená, že nevie lepšie ako úradníci, čo práve potrebuje. Práve preto navrhujeme presne dnešnú sumu vynaloženú na invalidov (cca 220 mil. €) rozdeliť podľa miery postihnutia (podľa čoho iného?) invalidom a oni si sami rozhodnú, ako s peniazmi naložia.

8.15 Odvodový bonus je reforma pre bohatých

Kritici niekedy hovoria, že Odvodový bonus je reforma pre bohatých. Nie je to pravda. 384 tisíc zamestnancov s najnižšími mzdami si polepší v priemere o 12%. 850 tisíc zamestnancov patriacich do strednej triedy bude mať vyššie čisté príjmy v priemere o 10%. Celkovo 72% z peňazí, o ktoré sa zvýšia celkové čisté príjmy, si podelí nižšia a stredná trieda.

Dnešný daňovo odvodový systém obsahuje progresiu, ktorú rušíme, lebo na nej nevidíme nič prínosné. Dokonca ju považujeme za trestanie úspechu a myslíme si, že postačí, ak ten, kto má 10x vyšší príjem, zaplatí 10x vyššiu daň.

Ono to pekne znie, že zoberieme bohatým, ale tak to nefunguje. Príliš vysoké zaťaženie spôsobí, že bohatí zo systému utečú – optimalizujú svoje príjmy, rozumej vyhýbajú sa plateniu daní a odvodov, až po de facto legálne daňové úniky.

Poznámky



*Vydalo Komunikačné oddelenie strany
Sloboda a Solidarita, február 2018*